

SLOVENSKI NAROD.

Izjaja vsak dan popoldne, izjemni nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst á 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 1 D;
 Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
 Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znak za odgovor.

Upravišstvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva
 ulica št. 5, pritlično. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
 Telefon št. 34.
 Dopolne sprejema le podpisane in zadostne frankovane.
 Rokopisov se ne vrača.

Posamezne številke:
 v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
 2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
 Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		v Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	•••••	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	•••••	120—	120—	180—	
3	•••••	60—	60—	90—	
1	•••••	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročilna doplačati.
 Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
 Na samo pismena naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Naš nacionalizem.

Kadar »Slovenec« napade nasprotnika, tedaj mu po navadi podtakne misli in dejanja, ki jih javnost odklanja in zavrača. Na ta način meni ustvariti nasprotje med javnostjo in svojim nasprotnikom in se približati javnosti ter splošnemu odobravanju. Tako početje imenujemo demagogijo. Kjer ne gre z argumenti in dokazi, tam naj si ustvarimo obeležje poštenega in idealnega človeka s tem, da klevetamo druge.

Tako je zopet ravnal »Slovenec« včeraj, ko je »Slov. Narod« nazval fašistovski glasilo in našemu čistemu nacionalizmu podtaknil fašistovske ideje in metode, odgovornost za fašistovska grozodejstva in nasilja. »Slovenec« je mojster v takem vztrajnem in doslednem podtikanju nečednih lastnosti samo da odvrne javnost od pravega dejanskega položaja in da si ustvari aureolo nedolžno preganjanega jagnjeta.

V tem vprašanju nam ne more biti vsejedno pred vsem pa ne moremo dovoliti da »Slovenec« svoja lastna zloodejanja in zloodejanja svoje stranke in opozicijskega bloka sploh prikriva ali ublažuje s podtikanjem fašistovskih idej in metod onim strankam in glasilom v Sloveniji in v Jugoslaviji, ki se bore za pozitivni, pravni razvoj Jugoslavije, za aktivno koalicijo vseh državotvornih strank Jugoslavije proti onim strankam in glasilom, ki želijo razjedinienje Jugoslavije, njen notranji razpad, gospodarsko in kulturno nazadovanje, predvsem pa nespoštovanje zakonov, brezpravnost in anarhijo.

Fašizem se je boril proti nevarnosti socialne revolucije v Italiji. Jugoslovenski nacionalizem se bori za državno in narodno edinstvo, ki je glasom Vidovdanske ustave temeljni zakon naše države. Naš nacionalizem je eminentno zakonit, saj stremi za tem, da se pravna funkcija naše države čimprej uveljavi in da se onemogočijo pravni prestopki teh mas, kakor so jih doslej izvajale naše opozicijske stranke. V naši državi je smel Radić do včeraj nemoteno razširjati izdajalske svoje govore in hrvatsko ljudstvo hujskati proti celokupnemu pravnemu redu jugoslovenske države. Pravno in sodno popolnoma utemeljene konfiskacije zadnjih dni so v tem oziru demantirale samega »Slovenca« in mu dopovedale, da je bil naš klic po pozitivnem zakonu tudi na časopisnem in novinarskem polju popolnoma upravičen. Ka-

zen, ki zadeva ljudodelca in ljudodelstvo, ni nasilje, ni fašizem, marveč pravica in doslednost tistih, ki so ta zakon sprejeli, ki se mu podreajo, ki ga ljubijo.

Brez pozitivnega pravnega reda, kateremu mora slediti vsa država, vse prebivalstvo brez izjeme, ni urejenih razmer, ni gospodarskega in duhovnega napredka. Država je samo organizem, ki ureja in ščiti mirno sožitje državljanov. V to svrhu postavlja zakone in oblasti ter navaja poedince in stranke, da se države zakonodaje, da nastopajo v okviru zakonov.

Iz Jugoslavije želimo, da se čimprej razvije pravna in solidna država. Ta razvoj pa so doslej zadrževale naše opozicijske stranke in njih nesrečni voditelji. Ali »Slovenec« morebiti more trditi, da je Radić deloval v okviru zakonov, da je na podlagi obstoječih zakonov poizkušal sodelovati na izpopolnitvi naše zakonodaje, našega gospodarstva in naše kulture? Njegovo početje je ena sama veleizdaja! Enako, samo prikrito so delovale ostale opozicijske stranke.

Država je pri nas dolgo oklevala in cincala. Jugoslovenski nacionalizem je pokret, ki je našo državo spomnil na njeno funkcijo, na njeno dolžnost. Mi smo proti demagogiji, proti anarhiji, proti absolutni samovoljnosti, kakoršno oznanjajo naše opozicijske stranke. Naš nacionalizem se bori za pozitivne zakone predvsem za temeljno idejo naše ustave, za državno in narodno edinstvo. — Naša država postane pravna in kulturna! Zato pa je treba strogo izvrševanje zakonov in brezpogojna pravna disciplina državljanov napram ustavi, napram vladi in našemu celokupnemu pravnemu redu.

Šele če so pravni temelji države pred napadi revolucionarne in separatistične in torej veleizdajalske opozicije zaščiteni, je mogoča nadaljna stopnja državnega napredka, namreč naša notranja, gospodarska, socialna in kulturna konsolidacija.

»Slovenec« dobro ve, da je naš nacionalizem pozitiven in praven, da je kulturn in idealen. Ni je večje nepravilnosti in nepoštenosti, kakor imenovati jugoslovenski nacionalizem — fašizem, početje anarhističnih in revolucionarnih strank naše opozicije pa — zakonitost in pravnost!

Važen političen preokret med hrvatskimi kmeti.

Radićevi kmetje proti III. internacionali. — Položaj nacionalnega bloka vedno močnejši.

— Beograd, 24. junija. (Izv.) Do danes ni nikakih bistvenih in znatnih sprememb v notranjopolitičnih odnošajih naše kraljevine. Vlada nadaljuje svojo politiko v začrtani smeri. Minister Velja Vukičević je včeraj obvestil ministrskega predsednika in ostale člane vlade o stališču krone glede rešitve notranjopolitičnih sporov. Vedno bolj je jasno, da so edino naraven izhod iz te težke notranje krize nove volitve. Radićali zahtevajo volitve z vso odločnostjo.

Dnevno vprašanje je še vedno, kdaj odpotuje ministrski predsednik na Bled, da dobi volilni mandat. Položaj objektivno presojajoči politični krogi konstatirajo, da se med ljudstvom čim bolj ojačuje pozicija nacionalnega bloka in da se opozicijski blok slabi na notranji organizaciji in kompaktnosti, zlasti odkar je odšel Stjepan Radić v Moskvo. Po poročilih iz Hrvatske je nastalo v vrstah HRSS veliko nezadovoljstvo. Izključeno je, da bi se večina uglednih hrvatskih seljakov priključila tretji internacionali. Hrvatski seljak po poročilih, ki jih je prejel notranje ministrstvo iz Zagreba, nikakor ne postati komunist ali boljševik, noče postati borec za

revolucionarne boljševiške ideje, ki jih je začel propagirati Stjepan Radić v svojem glavnem glasilu. Hrvatski kmetje se po malem začnajo odvracati od ideologije Radićeve. Objektivna poročila konstatirajo, da se pričinja na Hrvatskem proces preorientacije glede notranjih naših odnošajev in je napočila doba svitanja. Sedaj nastopa na Hrvatskem tudi doba občinskih volitev, ki bodo, kakor v Sloveniji, jasen odraz pravega političnega razmerja. Zanimive so že nedeljske občinske volitve v Dugem selu, kjer so dobili radićevci le 115 glasov, samostojni demokratje 111 in frankovci 13. Tu v Dugem selu je bila glavna trdnjava podpredsednika HRSS posl. Ivana Predavca, demokratski glasovi so napredovali za skoraj 50 odstotkov.

Politične kroge še vedno zanima radićevski shod v Dubrovniku, kjer je bilo odpovedano kakor smo že včeraj javili, zavezništvo Ljubi Davidoviču. Pozicija tega politika v Srbiji se vedno bolj slabša. Srbijanski demokratje že danes odkrito obsojajo nesmiselno Davidovičevu politiko in akcija samostojnih demokratov povsod uspeva.

Defenzivna zveza med Anglijo, Francijo in Belgijo.

Zveza naperjena proti eventualnemu napadu Nemčije.

— Bruselj, 24. junija. (Havas) Na juljski konferenci, ki uredi tehnične podrobnosti za izvedbo načrta strokovnjakov, bo Francija zahtevala jamstva in varstva za izvedbo. Macdonald je dal Herriotu zagotovila, da bo Anglija podpirala Francijo v slučaju, če se ugotovijo nove pregreške Nemčije.

— Bruselj, 24. junija. (Havas) Francoski ministrski predsednik Herriot je v razgovoru z zastopnikom »Independence Belge« izjavil:

Za slučaj premišljenega napada od strani Nemčije imam že zagotovilo definitivne zveze, ki jo bodo sklenile Francija, Anglija, Belgija. Herriot je tudi izjavil, da ima za to najformalnejšo obljubo, da bo Anglija, kakor leta 1914., tako tudi v bodoče za slučaj takega nemškega napada stopila na stran Francije in Belgije. Onega dne, ko bo nemška vlada ne samo za ureditev reparacijskega vprašanja, temveč tudi za varstvo podala dovoljena zagotovila, bomo razmotrili vprašanje priključitve Nemčije Društvu narodov, toda prej ne.

STJEPAN RADIĆ SE VRAČA IZ MOSKVE.

— Dunaj, 25. junija. (Izv.) Sinočni »Achtuhrblatt« javlja iz Moskve, da se Stjepan Radić v najkrajšem času povrne na Dunaj, od tu potuje v London in event. v Pariz.

— Zagreb, 24. junija. (Izv.) Vaš dopisnik je imel včeraj priliko razgovarati z uglednim voditeljem Hrvatske republikanske seljačke stranke, ki mu je izjavil, da se po informacijah, ki jih je

prejelo strankino vodstvo, vrne Stjepan Radić še ta teden iz Moskve na Dunaj in da od tam namerava odpotovati v London.

AHMED ZOGU NA NAŠEM OZEMLJU.

— Beograd, 25. junija. (Izv.) Po točnih in avtentičnih poročilih je ostal bivši predsednik albanske vlade Ahmed Zogu v Skoplju ter se je nastanil v hotelu »Bristol«. V njegovem spremstvu se nahajata dva njegova pristaša oficirja. Pričakujejo pri-

hoda še ostalega spremstva. Ahmed Zogu ostane v Skoplju več časa. Zastopnikom lokalnega tiska ni hotel dati nikakih političnih izjav, ker smatra to za neoportuno, da bi dajal kake nepotrebne politične izjave, ko uživa gostoljubje države. Ahmed Zogu prispe prihodnje dni v Beograd.

SESTANEK HERIOTA S SOVJETSKIM ZASTOPNIKOM.

— London, 25. junija. (Izv.) Po poročilih listov se je Herriot pred svojim odhodom v Bruselj sestal s šefom sovjetske delegacije Rakovskim, s katerim se je razgovarjal nad eno uro.

BELGIJSKI KATOLIKI PROTI HERIOTU.

— Rim, 25. junija. (Izv.) Bruseljski poročevalci italijanskih listov naglašajo, da je poset Herriotov, čeprav je bil navdušeno sprejet, vendarle vzbudil v nekaterih belgijskih krogih precejšnje razočaranje. Zlasti nezadovoljni so bili klerikalni krogi, ker je nasprotni katoliški veri. Herriot je v tem pogledu izjavil, da ni nasprotni katoliški veri in da bo vedno pripravljen v slučaju potrebe podpirati zastopnike tega verstva. Herriot se je včeraj ob 19. odpeljal v Pariz.

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 25. junija. Sprejeto ob 13.
 Devize: Curih 15.2685—15.3685, Praga 2.54—2.57, Pariz 4.52—4.57, Newyork 85.30—86.30, London 371.10—374.10, Milan 370.30—373.30, Dunaj 0.1206—0.1226.

Valute: dolar 84.75—85.75, češka krona 250.50—253.50, lira 367—370.

Efekt: 7% invest. posoj. 1921 65—65.5, 2½% drž. renta za ratnu štetu 125—126, Centralna banka 33—36, Hrv. eskomptna banka 126—127, Kreditna banka, Zgb. 125, Hipotekarna banka 62—63, Jugobanka 116—118, Praštediona 915—175, Slavenska banka 110—115, Eksploatacija 120—125, Šečarana, Osijek 1085.10, Isis d. d. 60—63, Nihag 93—96, Gutman 860, Slaveks 335, Slavonija 101.50—102, Strojne tov. 150, Trboveljska 590, Vevče 157.

INOZEMSKÉ BORZE.

Trst, 25. junija. Beograd 26.80—26.875, London 99.900—100.05, Pariz 122—122.50, Newyork 23.025—23.125, Curih 409—411, Dunaj 0.0324—0.0327, Praga 68.30—68.60.

Curih, 25. junija. Današnja borza: Beograd 6.65 denar, Praga 16.65 den., Newyork 5.63 den., London 24.40 bl., Pariz 29.55 bl., Milan 24.35 den., Berlin 1.35 bl., Dunaj 0.00794 den.

Dunaj, 24. junija. Devize: Beograd 820—824, London 307.000—308.000, Milan 3059—3071, Newyork 70.935—71.185, Praga 2103—2113, Curih 12.595—12.645, Valute: dinar 815—821, dolar 70.460—70.860, češke krone 2087—2103, lira 3050—3070.

DR. IVAN ROBIDA:

13

Rože ob potu.

Francé: (vsihičeno ob vodi neviden) še živi!

Maruša: (završči strastno) Ni dobro ne, Kar je

Lena: Ki dete svoje je — umorila.

Maruša: (strastno) Morilka je.

Spela: Morilka — dvojna!

Francé: Da vas ni sram tako soditi!

Maruša: Ej, tvoja bol je preprosojna.

Urh: Tako je, da!

Lenart: Pred sodbo ž njo!

Jože: Pravici prosto zdaj stezol!

Barba: Čemu ste jo potem otili?

Spela: Kaj treba dalj še govoriti! —

Urh: Pošljite po beriče v grad!

Lenart: Na oder ž njo in vrv za vrati! —

Mana: Saj že gredo!

Spela: Saj že gredo!

Francé: Kaj ste zverine? Ste zbesneli? bez duše ste, in brez srca — — —

Maruša: (porogljivo brzo vmes) Zato ga o n preveč ima.

Francé: Da ni vam moči razumeti — — —

(Lucija, ki ni doslej prav razumela situacije, ker se je bila zopet vturjena onesvestila, se zopet vjasni.)

Lucija: Zakaj mi niste dali umreti?

Barba: Usmiljenje ljudje!

Maruša: (neusmiljeno, trdo) Čemu?

Lenart: V Ljubljano ž njo pred sodni stol!

Katra: Saj so že tu! (pokaže na beriče)

Urh: Skoz prsi kol detomorilkam pristojil!

(Beriča prideta, streseta vtopljenko za ramena in jo polagoma postavita na noge —)

I. berič: Le vstani, dekle, dvigni sel

II. berič: Podaj roké — takó — takó —

(Sedeči roki svežeta in se pripravita ž njo na odhod v mesto.)

Lucija: (se vzravna kvišku, a še omahuje)

(grenko) Ah, tudi to! — Moj Bog — zdaj vse razumem. — — — Ni mi več težko.

Kaj more biti bolj še beđen kdo, ki dano ni mu niti, da — umre.

(Beriča napravita v gruči pot, Lucija se dá odvesti.)

Francé: (mehko, bolestno) Lucija!

Lucija: (se ozre nanj, mu pokima, hvaležno toplo)

Hvala ti, Francé.

Zastor.

III.

SKRČAT IN BISERI.

Pozorišče: Stari trg v Ljubljani, približno pred zatiškim dvorcem, z glavnim razgledom po trgu proti Trnčini in delnim po Florijanski ulici. Na levi rotovž z balkonom nad balustrado. Iz balkona vrata v sodno dvorano. Z balustrade, na kateri je glavni vhod v mestno hišo, nekaj stopnic. Na levi ob hišnih vratih molí iz stene železna roka, držeč v pesti gol meč.

Na levo od rotovža mogočna lipa, pred njim star kamenit vodnjak, nekoliko v stran kameni sramote.

V dvorani se vrši krvava sodba, pri kateri zastličujejo priče, ki prihajajo in odhajajo. Mestni pisar jih z balkona vsklicuje. Pred sodiščem ljudska množica: meščani in meščanke, kmetje in kmetice s Fužin, v ozadju plemiška mladež. Mestna straža, mestne sluga. — Na desni v ospredju samotari krvnik z vrvjo v roki.

I. prizor.

I. meščan: (prisedi k skupini meščanov) Sevé, vas najti je povsod! Kaj ni še sodbé?

II. meščan: Skoraj bo!

III. » Saj že pri zadnjih pričah so!

I. » (zagleda krvnika, in se ironično na lahko prikloni)

Oho! S Soteske so gospod, če vidim prav, že tudi tu.

II. » O kaj pa da. Mudi se mu, — Turčinu, če le volja kri.

IV. » No, saj je krščen!

II. » Kaj za to?

III. » Volk se nikdar ne spremeni.

O kje? Krstiti moreš ga, a prekrstiti se ne dá.

Konflikt na meji pri Rakeku.

V barako italijanske finančne straže pri Uncu so včeraj ponoči streljali civilisti in ubili italijanskega stražnika. — Obsežne varnostne mere od strani Jugoslavije. — Preiskava na licu mesta. — Incident se razjasnjuje.

— Rakek, 25. junija. (Izv.) V noč od 23. na 24. junija med 24. in 1. uro je prišlo onkraj državne meje na italijanskih tleh pri Uncu do krvavega pretepa med skupino civilistov in italijanskimi finančnimi stražniki. Pri tem spopadu je bil italijanski finančni stražnik ubit, več pa težko ranjenih. Takoj nato so Italijani zaprli državno mejo, ukinili lokalne telefonske zveze in zabranili prehod preko meje. Truplo ubitega stražnika so pripeljali v Postojno. Železniški promet se vrši nepretrgoma. Mednarodne brzojavne in telefonske proge so tudi v obratu. Proti večeru se je na meji razporedila skupina 50 karabinerjev, za katero se je razvrstilo večje število finančne straže in tudi oddelki italijanske milice. O polnoči pa so se ti oddelki od strani proti Postojni in danes jutraj patrulirali na mestu incidenta in v okolici samo ojačena finančna straža. Naše oblasti so o dogodkih samih bile obveščene šele včeraj proti večeru. Čim so zaznale za incident, so odredile obsežne varnostne mere, da se incidenti ne ponovijo. Obenem so odredile natančno preiskavo.

Po dosedanjem razvidu in informacijah, ki jih je na licu mesta prejel vaš dopisnik, postaja ves incident čedalje misterioznejši. Po vsej priliki gre za navaden spor med italijanskimi civilisti in neprijaznimi finančnimi stražniki, ki se je zaključil s pobojem in umorom podbrigadirja Lorenca Grege. Tržaška poročila so vseskozi izmišljena in si med sabo nasprotujejo. V tem oziru je znatno, da se je danes zglasila pri komandirju italijanske straže v Kočivasi pri

Planini, tenentju Volpiju delegacija naše varnostne straže na Rakeku, da se avtentično informira o incidentu in da si v svrhu preiskave in zasliševanja preskrbi potrebne podatke. Tenente Volpi je odklanjal vsako pojasnjevanje in izbegaval na točna vprašanja. Izrekel je le mnenje, da so bili napadalci Orjunaši iz Planine, Unca, Rakeka in Cerknice. Tudi ni privolil, da naša skupina zasliši dotične financarje, ki so se udeležili konflikta. Jugoslovenska finančna straža, ki se je ob uri incidenta nahajala v Slivcah, je slišala strele iz pušk, kar potrjuje tudi naše civilno prebivalstvo. Domneve italijanske obmejne postaje, da so napad izvršili jugoslovenski Orjunaši temelji na že davno konstatirani bojazni italijanskih obmejnih stražnikov in funkcionarjev, ki često prehajajo na jugoslovenski teritorij in tu naše prebivalstvo popolnoma in neopravičeno šikanirajo.

— Trst, 25. junija. (Izv.) Današnji »Piccolo« poroča zelo obširno o »tragičnem napadu na obmejno finančno stražo pri Rakeku, kjer poroča o detaljih incidenta. Poroča tudi, da se je na lice mesta napotil iz Trsta komandant finančne legije polkovnik Laria, ki pa ni mogel ničesar ugotoviti, kar bi pozitivno utemeljevalo kakršnokoli krivdo od strani jugoslovenskih državljanov in posebno še od strani Orjunašev. Sam »Piccolo« navaja domnevo o krivdi Orjunašev pod navodili in s vprašanjem. V ostalem naglašuje nesigurnost, ki vlada na tem oddelku državne meje ter povdarja potrebo čimprejše ureditve tamšnjih spornih mejnih točk.

Notrana kriza italijanskega fašizma.

Mussolinijev zagovor fašizma.

— Rim, 25. junija. (Izv.) Za včerajšnje sejo senata je vladalo veliko zanimanje ker je bil napovedan ekspozé ministrskega predsednika Mussolinija. Tribune so bile že pred eno uro nabito polne. Diplomatične lože popolnoma zasedene, navzoči so bili skoraj vsi zastopniki tujih držav. Vlada je ob 15.30 vstopila v zbornico z ministrskim predsednikom Mussolinijem na čelu. Predsednik senata senata Tittoni je otvoril sejo ob 16. kratko poudarjajoč da obžaluje umor poslanca Matteottija in izraža trdo nado, da bo storilce dosegla zaslužena kazen.

Ministrski predsednik Mussolini je za tem imel važen ekspozé, ki je bil v glavnem posvečen notranjemu političnemu položaju, ustvarjenemu vsled ugrabitve in umora posl. Matteottija. Senat je njegov govor z veliko pozornostjo in napetostjo poslušal. Mussolini je izjavil:

Ne potrebujem Vam poudarjati svoje ga polnega obžalovanja in svojega studa nad zločinom proti Matteottiju. Upam, da ne bo nikdo dvomil o odkritosrčnosti mojih čustev v tem pogledu. Mogel bi navesti izrek Taylerlanda povodom ugrabitve in umora vojskove Engliškega: »Ni zločin, temveč le pogrešek!« V tem vprašanju je treba razlikovati tri elemente, ki jih je potreba posebej kritično premetriti.

Najprej je moralni element obžalovanja in žalosti, kar je občutil narod in dal temu soglasno izraza. Moremo reči, da so bili med prvimi, ki so ta zločin in za njega odgovorne ožigosali, bili fašisti.

Kar se tiče pravnega elementa, hočem le spomniti na to, da so bili v prvih 24 urah po ovadbi o ugrabitvi Matteottija aretirani glavni osumljenci in v naslednjih dnevih druge osebe na raznih krajih Italije. Ni se oziralo na visoki ali nizki položaj krivcev. Justica bo ponosno in neuklonljivo šla svojo pot. Med tem pa ni primerno, da uvedemo na podlagi poročil listov neko posebno preiskavo paralelno s tem procesom, kajti med tem časom, ko so oblasti skušale zadostiti svojim dolžnostim in pravičnosti ustvariti veljavo, se trudi preveč ljudi in to iz strankarskih, osebno sovražljivih in iz nasprotujočih si gospodarskih interesov izvajati neke vrste lynchjustico.

Kar se tiče značaja zločina, ne morem sedaj dati nikake sodbe. Preiskava in javna razprava bo dala zločin v vseh posamičnih fazah pojasniti, kakor tudi njega daljine in bližnje motive. V tej zbornici se mora položaj motriti s strogo političnega vidika. V prvi vrsti moramo biti na jasnem, da ni čast naroda na nikak način prizadeta. Če bi en grozen zločin ali množični grozni zlo-

— Kritika senatorja Albertinija.

čini zadostovali, da mečejo senco na moralnost, oziroma kulturnost katerega naroda, kaj bi si morali misliti o neki vrsti državi, o kateri je bilo dokumentirano, dokazano, da je bilo po vojni 400 političnih zločinov izvršenih, med tem nekateri posebno tragični in senzacionalni.

V zadnjih dnevih so se v vsej Evropi dvignile one struje, ki jih nazivamo levčarske, proti fašizmu in proti italijanski vladi. Te struje delajo fašizem in vlado odgovorno za ta akt, kakor tudi odgovorno za nepremišljeni in prokleti teror. Italijanski in tuzemski socialisti, ki izrabljajo dogodek in prireajo hrumeče shode proti dozdnevni teroru italijanskega fašizma, pozabljajo na resnični teror, ki ga izvajajo v raznih državah in deželah Evrope in so ga izvajali. Mnogi izmed njih, ki izkoriščajo truplo nesrečnega Matteottija za govorniško tribuno, bi bili pripravljivi teror še v groznejših oblikah izvajali.

Mussolini je izrekel laskavo priznanje švicarskemu zveznemu svetu, ki je odklonil socialistično resolucijo radi obsojanja umora Matteottija.

Po govoru ministrskega predsednika se je nadaljevala adrelna debata. Prvi je govoril senator Gallini.

Senator Albertini, glavni ravnatelj milanskega »Corriere della Sera«, je imel v senatu še obširnejši govor kakor ministrski predsednik, v katerem je podvrkel neusmiljeni in ostri kritiki sedanjih vladnih režim, režim fašizma, navajajoč vsa nasilja, ki so jih fašisti v zadnjem času izvajali nad sloji, nenaklonjenimi fašizmu in obenem izjavljajoč, da normalizacija razmer, kakor se kaže danes, ni pravilna, ker vlada stoji z eno nogo v revoluciji, na drugi strani pa hoče konstitucionalizem. Odkloni je izjavil, da taki vladi ne more dati svojega zaupanja.

Govornik je priznal med drugim, da ima fašistovska vladavina tudi dobre strani, ustvarila je zunanji red, obnovila je finance, vodila je zdravo zunanjo politiko, toda nekaj ni storila, v državi ni uvedla veljave zakona. Mussolini sam je izjavil, da se vedno vsrta na revolucionarnem stališču in da je torej sedanjí konstitucionalni položaj — samo pogojno konstitucionalen. Govornik je nadalje teoretično odklonil fašistovsko tezo o suverenosti naroda. Država ni Mussolini, država tudi ni fašistovska stranka, temveč državo tvorimo vsi Italijani. Dandanes v naši državi ne pozna mo svobode, čeprav se naglašja, da hoče vlada uvesti režim svobode. Ostro je grajal fašistovska nasilstva, nastopil je proti vsem voditeljem fašizma, ki so se dokopali do velikih časti in bogastva ter uvedli korupcijo.

Senator Loria je govoril o delavskih vprašanjih, na kar je bila seja ob 18.40 zaključena. Adrelna debata se danes ob 18.40 nadaljuje.

Rekonstrukcija Mussolinijevega kabineta.

— Rim, 24. junija. (Izv.) Z ozirom na položaj, ki je nastal po Mussolinijevem govoru v senatu, pričakujejo politični krogi, da pride do najboljše rekonstrukcije vlade. Znano še ni, kateri ministri bodo morali odstopiti, domnevajo pa, da ostanejo še nadalje v vladni notranji minister Federzori, finan. minister De Stefani, mornariški minister Thaon de Revel in vojni minister di Giorgio. Vsi drugi ministri in državni podtajniki bodo izmenjeni. Zbornica se takoj po rekonstrukciji vlade sestane, da vzame na

znanje deklaracijo nanovo sestavljene Mussolinijeve vlade. Okoli sto senatorjev je na posebnem sestanku sklenilo, da izreče v senatu s posebno resolucijo zaupnico Mussoliniju in njegovi vladi.

ITALIJA PRIZNALA ALBANSKO REVOLUCIONARNO VLADO.

— Bolognija, 25. junija. (Izv.) »Il Resto del Carlino« javlja iz Tirane 24. tm.: Nova albanska vlada se zelo prizadeva, da bi obnovila diplomatske zveze s sosednimi državami. Včeraj je prispelo oficijelno priznanje od strani itali-

ske vlade Mussolinijeve, da je Italija prva, ki je oficijelno priznala sedanjo novo revolucionarno albansko vlado.

Telefon 108.

Telefon 108.

Kino Tivoli.

Danes in jutri v četrti tretji in četrti del splošno zanimanje vzbujajočega filma

Sakali Kalifornije.

V petek in soboto peti del ter dva zabavni veseligr. — Predstave ob 5., 7. in 9. zvečer.

Politične vesti.

— Sestanek Male antante. Zunanji minister dr. Ninčič je včeraj dal časa razgovorjal s češkoslovaškim poslanikom g. Janom Šebo in romunskim poslanikom Emandijem o programu konference Male antante, ki se vrši dne 12. tm. v Pragi. Zunanji minister je kratko očrtal vsebino materijala, ki ga namerava predložiti naša kraljevina na tej konferenci.

— Volitve nezogibne. Vse politične stranke danes računajo z volitvami in se temu primerno nanje pripravljajo. Zelo intenzivno agitacijo so razvili samostojni demokratje. Minister Svetozar Pribičević je imel že sedaj dobro uspele shode v Beogradu, Šabcu in Popincih. Za nedeljo 29. tm. je sklican velik shod samostojnih demokratov v Nišu, kjer je imel glavno oporo Davidovičev pristajaš posl. Radoslav Agatonovič. Na tem shodu nameravata govoriti minister Svetozar Pribičević in dr. Edo Lukinič. Zelo značilen članek priobčuje današnja »Samoprava« o volitvah, naglašujoč, da je edino prirodni izhod iz teže situacije razpis novih volitev. »Samoprava« odločno zavrača vse mahinacije opozicijskega bloka, da bi se sestavila kaka koncentracijska vlada, ker se hoče opozicija na ta način izogniti volitev. List konstatira dve važni dejstva. Prvič: struja, ki zastopa narodno in državno edinstvo, apelira brez bojazni na narod, dočim druga struja beži pred volitvami ter noče, da bi se končno rešili važni notranji problemi.

— Nazadovanje klerikalnih glasov v Sloveniji je za politične kroge velikega pomena. Vsa beogradska javnost je prepričana, da se v Sloveniji uvede odločna akcija za koncentracijo naprednih elementov.

— Poslanske dnevnice in opozicija. Pišejo nam: Hvala bogu, vse je dobro, vse v redu in zadovoljno. Opozicija je kričala neprenehoma in zahtevala: Mi hočemo parlament, skupina mora takoj biti zopet sklicana, mi hočemo in moramo delati, itd. Zdaj, ko so dobili dnevnice za junij po 300 Din dnevno, zdaj pa je vse dobro in tiho in mirno. Što me briga skupština i delo! Dinarje imamo za julij pa spet dobimo vsak 9000 Din. Zato so tihi klerikalni »tigri« samo da imajo v malhi tisočake!

— »Pobeda«, glavni Organ Orjuna. o Davidoviću. Spriči Davidovičevega potovanja po Dalmaciji prinaša spitska »Pobeda«, ki je glavno glasilo Orjuna, uvodnik, v katerem ostro nastopa proti Davidoviću in njegovi najnovejši politiki. »Pobeda« navaja neke karakteristične pojave v opozicijskem bloku, predvsem pa zameri Davidoviću, da se je glede trhovelskih dogodkov postavil proti Orjuni na stran dr. Koroščeve zveze s komunisti. Nato pa nadaljuje: »Prepričani smo, da dokazuje vse to skupaj tudi brez Radića v Moskvi in vpisa njegove stranke v boljševiško seljaško internacionalo, da je jugoslovensko g. Davidoviča v kratkodobni zvezi s izrazitimi protivniki jugoslovenskega izgubilo svojo prvotno čistost in da je krenilo do političnega cilja opozicijskega bloka, ali v tem slučaju sigurno izgubi cilj jugoslovenskega narodnega in celo državnega edinstva. Ugotavljamo: pot je polzka in opasna, g. Davidović je že na njej in pada v objemu z ostalimi voditelji opozicijskih strank.« Ta izjava »Pobede« so radi tega zanimiva in dragocena, ker je ta list še nedavno prilično simpatično spremljal Davidovičev pokret. Dejstva pa so žal dokazala, da opoziciji kljub lepim besedam ni do državnega in narodnega edinstva in do priznanja jugoslovenske države. Zato sedaj tem odločnej odpor!

— Obsodba komunističnega voditelja Pavloviča. Po dvadnevni razpravi je sodišče za mesto Beograd včeraj ob 17. popoldne zaključilo razpravo proti komunističnemu voditelju in bivšemu poslancu Pavlu Pavloviču. Za proces je vladalo v političnih in tudi v diplomatskih krogih veliko zanimanje, ker je Pavlovič znan kot eden najagilnejših in najkdolednejših voditeljev komunističnega gibanja. V sodni dvorani se je zbralo mnogo občinstva, osobito delavcev, socialistov in komunistov. Ob 18. je predsednik sodišča Babič prečital razsodbo. Pavle Pavlovič se obsoja na podlagi § 90 kaz. zakona II. odstavek na eno leto zapora radi protipostav in svrhu spremembe pravnega reda v naši državi. Sodba je bila zelo mila. Sodišče je v razlogih navedlo kot olajševalno okoliščino dejstvo, da se je Pavlovič zagovarjal in branil pošteno in

iskreno. V kazni se mu všteje preiskovalni zapor 7 mesecev in 14 dni.

— Varaždinski mestni zastop. Pred 14 dnevi je kralj posestil velike konjske dirke v Varaždinu. Med drugimi je kralja po lojalnem običaju celega kulturnega sveta pozdravil tudi načelnik varaždinske občine in mu zaklical dobrodošlico. To dejanje pa ni bilo po volji republikanski Radićevi večini varaždinskega mestnega zastopa, ki je vsled tega odrekli načelniku zaupanje in zahtevali njegov odstop. Radovedni smo, kaj poreče »Slovenec« za slučaj, da državna oblast na podlagi tega veleizdajniškega dejanja razpusti varaždinski mestni zastop in razpiše nove volitve ali pa postavi začasno vladnega komisarja? Vsekakor bo to brezprimerno »nasilje nad ljudsko voljo«, »korupcija«, »fašizem«, »revolucija od zgoraj« in kakor se že glasijo slične psovke, s katerimi olepšuje »Slovenec« lastno in svojih zaveznikov protidrjavno delovanje!

— Mednarodna liga za boj proti boljševizmu. Švicarski odvetnik Aubert zagovornik v procesu Conradija, je ustanovil v Švici Mednarodno ligo za boj proti boljševizmu. V švicarskih listih je bil objavljen njegov poziv, ki se takole glasi: Dogodki poslednjih let so pokazali malomarnost civiliziranega sveta glede nevarnosti, kakršna je za nas boljševizem, tj. III. internacionala. Ta nevarnost ogroža prav tako njegove moralne sile kakor njegovo gmetno blagostanje. Sedem let komunističnih poizkusov je vrglo Rusijo v neizmerno bedo, demoralizacijo in versko preganjanje. Vrhutega morajo poglavari III. internacionala ta poizkus razširiti tudi na druge dežele, sicer nimj samim preti pogin. In zato so njih organizacije za revolucionarno propagando v inozemstvu bogato podpirane ne glede na finančno stisko Sovjetov. III. internacionala dela na to, da bi v vseh državah uničila gospodarski, socialni, pravni in verski red. Boj proti tej uničujoči moči se mora organizirati z ustanovitvijo enotne fronte. Zabrati hočemo, da bi ne mogli nadaljevati svoje deko v naših deželah. Proti njih hočemo tudi na Ruskem postaviti tvorilno in osvobodilno silo vsega dobrega, ki se bo upirala njih zločinskemu in prevratnemu materializmu. Uverjeni smo, da bo zmaga dobrega dosežena samo in edino z neumornim in energičnim bojem. Mar ni več v Evropi bojevnikov za svobodo, da bi se dosegel tako vzvišen cilj? — Za končno ustanovitev Lige za boj proti boljševizmu se ima po Aubertovem načrtu sklicati shod zastopnikov raznih dežel.

— Garibaldijev vnuk proti fašizmu. Med najhujše nasprotnike fašizma spada vnuk Giuseppe Garibaldija z imenom Decio Canzio Garibaldi. Na zborovanju vojnih invalidov v Milanu je zahteval, da se mora društvo, kateremu pripada tudi on, začeti najostreje boriti proti fašizmu. Nastal je velikanski hrup in Garibaldi je bil potisnjen na balkon zborovalnega prostora, kjer so ga njegovi prijatelji ščitili s svojimi telesi. Nato so ga začeli fašistovski listi sumničati, ali Garibaldijev vnuk je pogumno odgovoril in povedal, da je pustil ob izbruhu vojne svojo družino v bornih razmerah ter šel na bojno polje kot prostovoljec in se vrnil kot invalid. Po vojni se je kot eden najnovejših članov »Fasci di Combattimento« boril proti boljševizmu. Fascijem je bil zvest, dokler niso pričeli s silo tlačiti svobode. Danes pa stoji tu kot nasprotnik fašistovske stranke, kot ponosen in odkrit potomec Garibaldija, izvršujoč določbo, da se treba boriti za ogroženo svobodo vedno in povsod. Garibaldi misli, da bo italijansko ljudstvo spoznalo in cenilo njegove plemenite motive.

Ljubavna tragedija v Udmatu.

V Novem Udmatu stanuje posestnica Marija Dečman s svojo Malko. Mlada in živahna Malka je imela več častilcev, ki so prihajali redno k njej na posete in ji dvorili oziroma tudi delali podoknice. Snoči je prišel k Malki v vas 27letni Polde Malin, delavec pri »Slogradu« v Šiški, stanujoč Krakovska ulica 6. Bil je takoj v živahnem pomenku z Malko, ko se je približno ob 21.30 ponoči z izvoščkom pripeljal njegov nasprotnik in ljubavni tekmecek Karel Žnidar, 28letni hlapec, stanujoč na Celovski cesti 75. Stopil je v hišo, nekoliko razburjen. Bil je presenečen in razočaran, ko je videl ob strani svoje izvoljenke nekega drugega častila. Takoj je nastal med obema prepri in besedni dvoboj. Kmalu pa se je ta dvoboj spremenil v dejanski dvoboj na pesti in nože. Malin je navalil kot kak star petelin na dolega tekmecka z velikim in ostrim žepnim nožem ter ga večkrat pošteno sunil med rebra in končno še več močnih sunkov v trebuh tako, da so nesrečnemu nasprotniku izstopila čreva. Žnidar je zapustil sobo in se je opotekajoč po veži zgrudil tik pred izvoščkom zunaj pred hišo na tla. Izvošček je ga takoj naložil na voz ter ga prepeljal v javno državno bolnišnico, kjer so mu nudili prvo zdravniško pomoč. Napadeni Žnidar se bori s smrtjo. Njegov položaj je zelo nevaren. Napadalec, ki je skušal takoj po groznem dejanju izvršiti samomor, kar so drugi preprečili, so kmalu po krvavem zločinu aretirali ter odvedli v zapore policijskega ravnateljstva. Danes do poldne ga zaslišujejo.

Ziga S. Mozirski:

Ivanu Vrhovniku.

Večerna zarja lepi dan zlati, prej ko se vrne božje krilo, v večeru lepem tudi se žari visokih Tvojih let števil!

Svež duh Ti še je, duša mlada, saj Tvoja se izpolnila je nada, da si zazrl na stare srečne dni, kar mlad si sanjal Ti in s Tabo mil

Čeprav izpolnil ni se ves Ti sen — bil danes, ko si čital sveto mašo, Tvoj vzdih v molitvi je vznešen: »Bog čuvaj rod in domovino našo!« —

Ko tujcu drugi so na žrtvenik polagali hline daritve, za rod svoj si, plameč, molitve, v bodočnost jasno zroč, imel — »slovenskega branika« svecenik! — po trnjevi si poti mirno šel! —

Evangelist Ti bil si in prorok, dobitnik vsikdar očetnjavi: v daritvi božji nekravni Tvoj »Bože pomiluj!« je vslušal Bog! —

Veliki naš vladika stal je smel,* ko carski je trinog nad njimi rohnol. »Vest moja čista je!« dejal samó, — in ta zagovor je zadel trdó! Takó Ti tudi nisi vztrepetal, in krive rimske palice se zball!... Ljubezni evangelij čisti, to bil je živi vreclet tisti, ki Ti iz naroda za narod vrél, v slovanski Te ideji je objel!

Z nebes solunska brata danes sveta na svojega apostola mi zreta, da vaju blagoslov bi bil razlit, do skrajnih mej na pot njegov nad zarje mu večerne svit!

* Josip Juraj Strossmayer in oesar Fran Josip.

Turistika in sport.

Lahkoletski Miting češkoslovaška: Avstrija.

Rezultati lahkoletskega mitinga češkoslovaška-Avstrija, ki se je vršil preteklo nedeljo v Pragi, so bili sledeči:

Tek 100 m: Svoboda (Č) 11.2, 2. Schedl (A), 3. Flescher (Č). Metanje kroglice: Pogany (Č) 12.80 (nov čal. rek.), 2. Chmelik (Č) 11.89. Skok v višino: Kacera (Č) 1.785, 2. Umfaher (A) 1.785. Tek 400 m: Karel (Č) 52.9, 2. Flescher (Č), za prsno dolžino zadaj, 3. Schenner (A). Met diska: dr. Goerok (Č) 39.88, 2. Klambauer (A) 39.81, 3. dr. Suk (Č). Tek 1500 m: Friebe (A) 4:14.2, 2. Sandler (Č) 4:16.2, 3. Hauser (A). 100 m z zaprekami: Jandera (Č) 14; ostali diskvalificirani. Met kopja: Koczan (Č) 54.70 (nov čal. rek.), 2. Pasek (Č) 52.11, 3. Umfaher (A).

Pešhoja 5000 m: Kühel (A) 22:58.8, 2. Liska 23:48.4. Skok v daljavo: Sobotka (Č) 6.30, 2. Linka (Č) 6.26, 3. Hasenaufer (A) 6.16.

800 m: Riedl (Č) 2:02.8, 2. Mahr (A) 2:03.4. 5000 m: Nedobny (Č) 16:04.4, 2. Haldegger (A) 16:18.6; 3. Kocak (Č). Skok ob palici: Franta in Nový (Č) 3.80, Held (A) 3.10.

4 × 100 m: češkoslovaška (Svoboda, Vikonpil, Flescher, Linke) 44.2, Avstrija (Kandl, Schedl, Ritter, Ranech) 51.2. Končni rezultat 83.37 za češkoslovaško.

★ ★ ★

— Jugoslov. zveza za tujski promet. Izredna glavna skupščina Jugoslovenske Zveze za tujski promet v Sloveniji se vrši dne 2. julija ob 1/11. dop. v posvetovalnici mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red: Poročilo o delovanju društva, izmenjava pravil, volitve odbora in nadzornika, služajnosti. Skupščina je sklepala brez ozira na število udeležencev.

— Rapid (Maribor): Ilirija. V soboto in nedeljo 28. in 29. tm. ob 17. uri nastopil proti Iliriji mariborski Rapid. Rapid je lotos v tako dobri formi, kakor še nikoli odkar obstoja. V reprezentacijsko moštvo Maribora, ki je pretečno nedeljo po nadmočni igri doseglo proti Ljubljani rezultat 3:2, je postavil sedem igralcev. Vkljub manj ugodni poziciji v mariborski prvenstveni konkurenci je točeno znatno boljši od ostalih jugoslovenskih prvaka SSK Maribora. Lansko jesen je uspešno Rapidu porazil SK Ilirijo z rezultatom 4:0, za kar se bo Ilirija gotovo skušala v soboto in nedeljo revanžirati.

Nočno lekarniško službo imajo: G. Piccoli, Dunajska cesta. Bakarič, Karlovska cesta.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I. Belgija: Urad Ljubljanskega veleposlanstva. Avstrija: Turjaški trg 4/II. Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka). Italija: Zrinjskega cesta 3/I. Portugalska: Dunajska cesta 33.

Kupujte olimpijske srečke!

Prosveta.

— Oton Župančič: Veronika Deseniška. Tragedija v petih dejanjih. V Ljubljani 1924. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 185 strani. Troje izdaj: »Splošne knjižnice« zvezek št. 28, cena broš. Din 25, vez. Din 32. Nadalje finejša izdaja v večji obliki na finem papirju: cena broš. Din 52, vezana v polplatno Din 60, v celo platno Din 65. Slednjič luksuzna izdaja v omejenem numeriranem številu 200 izvodov z lastnoroč. podpisom avtorja in elegantni vezavi v celum usnju Din 130. (Luksuzna izdaja bo gotova v prihodnjem tednu.) Pravkar je izšla v založbi Zvezne tiskarne in knjigarne v Ljubljani najnovejša izvirna tragedija našega odličnega pesnika Otona Župančiča: Veronika Deseniška. Slovenci nismo kmalu imeli takega izvirnega remek-dela, ki bo — kakor smo informirani — v jeseni doživelo v našem Narodnem gledališču tudi svojo prvo uprizoritev. Gotovi smo, da bo ta knjiga romala iz roke v roko v vseh slojih. Bogati vrecel te knjige v pesniškem, jezikovnem in kompozitornem oziru bo nudil vsem ljubiteljem dobre in izvirne književnosti in trajni duševni užitek. Po svoji zanositi pesniški dikciji in vzorni lapidarni stilizaciji — prepričani smo, da se bo marsikateri stavek iz Veronike Deseniške uvedel kot stalni citat — bo knjiga tudi kaj primerna za šolsko pomožno čtivo v višjih razredih srednjih šol. Založnica Zvezna tiskarna in knjigarna se je potrudila, da je knjigo opremila dostojno in primerno njeni krasni notranji vrednosti. Posebno je ustrezala naši javnosti tudi s tem, da je založila delo v raznih izdajah, v ljudski, finejši in luksuzni izdaji, tako da bo pristopna vsakomur po njegovem okusu in gošpodarski sili. Vse tri izdaje so opremljene z najnovejšo avtorjevo sliko v izvrstni reprodukciji. Če katero, se to najnovejšo Župančičovo delo sam po sebi priporoča.

— Fr. Erjavec: Brezposelnost in problem skrbstva za brezposelne. Splošna knjižnica št. 27 v Ljubljani. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. 80 strani. Cena broš. Din 12, vez. Din 17. Socialna politika, ki je danes vobče in v posebnem za naše socialno življenje tako velike važnosti, nima pri nas Slovenceh in tudi skoraj v vsej Jugoslaviji nikake literature. Izšlo je nekaj časopisnih člankov in par priličnih spisov, pa smo pri kraju. Zato z zadoščanjem pozdravljamo, da smo v tem oziru prebrili led. Gosp. Fran Erjavec, ki se že več let bavi s socialno-političnimi vprašanji in s vprašanjem brezposelnosti v posebnem, teoretično in praktično kot vodja državne posredovalnice za delo, podaja v okvirju Splošne knjižnice pravkar enoten spis, ki kratko sicer, a pregledno in sistematično razpravlja o vprašanju brezposelnosti in o problemih skrbstva za brezposelne. V posameznem se v tej knjigi obravnava naslednja poglavja: Brezposelnost, njeni vzroki in posledice, skrbstvo za brezposelne, posredovanje dela, podpiranje brezposelnih in zavarovanja za brezposelnost, statistike brezposelnosti in sorodni problemi. — Knjiga je opremljena tudi s statističnimi tabelami in diagrami, ki nazorno prikazujejo razmerje med brezposelnostjo in valuto in med brezposelnostjo in kriminalitetjo. Kakor pravi avtor v uvodu, si ne prisilja spisa ambicije, da reši tako važni gospodarski in socialni problem, kajli tega vprašanja ne bo rešil socialni politik, ker segajo vzroki brezposelnosti pregleboke v vse gospodarsko in politično življenje. Le nekaj smernic in navodil za skrbstvo za brezposelne skuša podati. Zgledno je na dolgoletno teoretično raziskovanje problema in tudi večletne praktične izkušnje na tem polju. Morda bo dal ta zvezek Splošne knjižnice incitativno, da pristopijo razni strokovnjaki k razpravljanju socialno-političnih vprašanj. Na vsak način je ta spis sam že na sebi vsem, ki se direktno ali indirektno bavijo s socialno politiko, posebno pa našemu delavstvu in inteligentu, zelo priporočljiv. Oprema je lična, in cena tako nizka, da je knjiga vsakomur pristopna. Založnici Zvezni tiskarni in knjigarni, ki je pod današnjimi pogoji izdala ta spis, gre priznanje, da deluje v širšem obzoru.

Glasbeni vestnik.

«GLASBENA MATICA» V SREMŠKIH KARLOVCIH.

Oddelek moškega pevskega zbora pod vodstvom dirigenta g. Juvanca ter kvartet Banovec-Pečenko-Završan-Zupan se je v nedeljo udeležil proslave stoletnega rojstva Branka Radičevića v Karlovcih.

Na kolodvoru je nas pozdravil zastopnik lokalnega odbora, nakar so nas in »Lisinskega«, ki se je pripeljal istovčasno z nami, pospremil v Hrvatsko Čitalnico, kjer so nam nakazali stanovanja pri gostoljubnih hrvatskih družinah. G. dr. Žirovnik, podpredsednik Glasb. Matice in g. Skalar, predsednik pevskega zbora GL Matice sta se kot naša zastopnika udeležila parastosa v saborni cerkvi, ki so ga služili patriarh Dimitrije in dva vladiki, pri kateri priliki je »Muzičko društvo« iz Novoga Sada proizvajalo Hrističevo »Opelo«. Ob 11. se je vršila svečana akademija v gimn. dvorani ter banket pri patriarhu Dimitriju, pri katerih prireditvah so

nas Slovence zastopali gg. dr. Žirovnik, Skalar ter vseuč. prof. dr. Samec. Vlado je zastopal predsednik skupščine Ljuba Jovanović, kralja general Pavlovič iz Novoga Sada itd. Ob 12. je bil za ostale udeležence skupni obed v Narodnem Domu, ob 13. pa se je napolila deloma peš, deloma na podvozih velika večina na Stražilovo na grob pesnika Branka. Po govoru g. Prunka, člana naše Glasb. Matice je kvartet zapele »Vigred« in so naši zastopniki položili na grob pesnika bogat venec. Na grobu je pel tudi moški zbor »Lisinskega«. Ob 17. uri so bile javne Glasb. Matice vaje v podnožju Stražilova, nato pa ob 20. v Narodnem Domu skupna večerja. Ob 21. se je začel svečani koncert na dvorišču gimnazije, pri katerem sta kot prva sodelovala oddelek našega moškega zbora in kvartet z žal že dokaj obarbljenim pevskim programom, ki naš glasbeni razvoj ni mogel pokazati v najugodnejši luči, a ki so ga naši pevci odpeli eksaktno in temperamentno krepkih, harmonično lepo ubranih glasov in ki so zanj želi hrupno pohvalo. Nato je nastopil okoli 50 pevcev broječi mešani zbor »Neven« iz Novoga Sada, ki je pel dokaj zanimivo »Zasvirala frula« Džerdževića in Mokranjevc osmi rukovet. Nekoli manj srečen je bil »Obilice« iz Beograda (60 pevcev), ki se mu ni intonačno udal mešani zbor Hatzejev »Lem Edim«, a dosti bolj meški zbor Horejškega »Jadna draga«.

Zelo resno pevsko društvo je »Muzičko društvo« iz Novoga Sada (40 pevcev), ki je odpelo Mokranjevega »Kozarica« zelo individualno občuteno, žal, pa je moralo menda vsled obolenosti tenorista-solista opustiti mešani zbor »Jadna draga«, skladbo svojega zelo nadarjenega dirigenta Paščana. Krona koncerta je bil pač »Lisinske«, ki smo mu morali brez zavisti priznati umetniško prvenstvo. »Lisinskega« je vodil Baranovič, čigar »Vragolije« (na besede Branka) so bile kompozirane nalašč za to svečano priliko. Lisinski je bravurno in z veliko umetniško ambicijo odpel pet Zgančevih narodnih pesmi, Baranovič »Vragolije« ter prav sijajno Mokranjevc deseti rukovet. Koncertu je prisostvovalo mnogo najodličnejšega občinstva, svečeništvo, zastopniki vlade, kulturnih in drugih korporacij ter velika masa naroda.

Po koncertu, ki je trajal do pol 24. se je tu pa tam razvila kratka zabava, naši Matičarji pa so hiteli v svoje postelje, saj je bila za njimi vožnja prejšnje cele noči in pred njimi zgodnje odpotovanje v nastopivšem jutru. Naslednji dan torej smo si ogledali bližnji Petrovaradin in Novi Sad, od tam pa smo se odpeljali zopet domov.

Vreme je bilo ves čas vihravost, cene jedi za naše razumevanje dosti visoke, aržaman, vsaj za nas Slovence, ne baš prvovrsten. Sremski Karlovci sami pa so zlasti gosji in vina bogato mesto z zelo ugodno lego ob širokem veličastnem Dunavu. —Č.

★ ★ ★

— I. Javna produkcija gojencev konservatorija Glasb. Matice. Včeraj je v nabito polni filharmonični dvorani pri javni produkciji našega konservatorija nastopila prva serija gojencev, 11 po številu (Kocuvan Franja vsled obolenosti ni pela), učencev 7 učiteljev. Vsa izvajanja so kazala najresnejši umetniški značaj naše visoke glasbene šole ter so v polni meri utrdile v vseh nas pripravljanje, da je ta naš konservatorij na široki razmah slovenske glasbene kulture vitalnega pomena in vsled tega v polni meri zasluži vsestransko podporo, v prvi vrsti državno, kakršno mu je ta tudi poslednji čas naklonila s delnim podpravljenjem učiteljskega osebja. Izredno svojo nadarjenost sta pokazala dva gojenca našega najboljšega klavirskega učitelja g. Janka Ravnika in g. Flaisove. dalje štiri učenke g. Vande Wistinghausen, učiteljice solopetja, eden učenec violinske šole g. Karla Jeraja, ter po eden učenec na pozavni in trobentni (šola g. Karasa), na klarinetu (šola g. Launa) in na flauti (šola g. Drapala). Zlasti po podpravljanju s zadoščanjem nastope ter štirih gojencev, kojih izvajanja so pokazala, da je začelo zanimanje za pihala in trobila pri glasbenem pomladku rasti, da smemo njihovi učiteljem v polni meri zaupati in da se razvoju naše do sedaj večalnim zane-marjene orkestralne glasbe bližajo lepši časi. Publika je vsem nastopom sledila s napetim interesom in so vsi izvajalci želi tople pohvale. Spremljevanje na klavirju so izpolnili deloma gojenci sami, v veliki meri pa gđ. Švajgerjeva in g. K. Jeraj.

— II. Javne produkcije gojencev konservatorija Glasbene Matice v Ljubljani se vrši danes v sredo, dne 25. t. m. točno ob 20. uri svečer v dvorani Filharmonične Družbe v Ljubljani. Spored: 1. Bossi: a) Nokturno. b) Scherzino. (Igra na klavirju Novakovič Božica, II. letnik.) 2. Grieg: a) Labudja pesem. b) Princera. (Poje Renčelj Vida, IV. let.) 3. Schmitt: Concertino za trobento. (Igra Brugger Fran, V. letnik.) 4. Wagner: Arijta iz opere Tannhäuser. (Poje dr. Groyer Friderik, IV. letnik.) 5. a) Novak: Berceuse. b) Gossec: Gavota. (Igra na gosli Pfeifer Leon, I. letnik.) 6. Hildach: a) Pri nas doma. b) Dekliški sprev. (Poje Orsenik Franja, V. letnik.) 7. a) Suk: Ljubavna pesem op. 7. b) Rachmaninoff: Valse, op. 10. Igra na klavirju Vladka Orel, III. letnik.) 8. Svendsen: Romanca za gosli. (Igra Venedig Henrik, IV. letnik.) 9. Mendelssohn: Arijta iz oratorija »Sveti Elija«. (Poje Levčič Zora, VI. letnik.) 10. Randigaj Pavel: Fugalna fantazija za klavir. (Igra Randigaj Pavel, gojenec kompozicijskega oddelka.) 11. Rimski Kor-

sakov: a) Arijta iz opere Sadko. b) Pesem Lejle iz Snegurčka. (Poje Smolenska Vera, VI. letnik.) 12. Ravnik Anton: Fuga. (Igra na klavirju Ravnik Anton, gojenec kompozicijskega oddelka.) — Prostovoljni darovi v kritje stroškov se hvaležno sprejemajo. Programi v Matični knjigarni. Občinstvo opozarjamo na te zanimive in poučne produkcije.

— Pevsko društvo Zvon v Šmartnem pri Litiji slavi 31. julija t. l. svojo 35. letnico. Narodno občinstvo in bratska društva vabimo že sedaj, da se omenjene slavnosti udeležijo v čimvečjem številu. Priprave so že v polnem teku. Dokažite s svojo udeležbo naklonjenost narodnemu kulturnemu delu na deželi! Polovična vožnja zagotovljena — vlakovne zveze ugodne! — Odbor.

— Glasbena Matica v Mariboru priredi dne 28. tm v Rogasški Slatini koncert. Vršil se bo svečer ob 20. v Zdraviliškem domu. Radi prevoznih težkoč s katerimi se ima boriti pevski zbor, je ta dan poštvovalno odstopil Matič Rogasški Sokol, ki je preložil svojo akademijo na dan pozneje.

— Pevski zbor Glasbene Matice. Danes v sredo, dne 25. tm. pevska vaja mešnega zbora za vidovdanski nastop. Vsi! Ob 14.20. odborca seja, ob 20. zv. občni zbor. Odbor.

Sokolstvo.

— Zastopnik vlade na sarajevskem sokolskem zletu. Prosvetni minister Svetozar Pribičević se udeleži pokrajinskega sokolskega zleta v Sarajevu kot zastopnik vlade.

RAZPORED SOKOLSKEGA ZLETA V SARAJEVU. 27. — 29. JUNIJA.

Opširan program ove svečanosti izlazi v Službenom Sletničkom Vesniku i lokalnim sarajevskim novinama. Ovde donosimo kraći pregled.

Sva tri dana (27.—29. VI.) u 5. sati u jutro natecanja.

Petak 27. juna u 9. sati u veče sokolska bakljada i pozdrav kumu zastave Njes. Vel. kralju III njegovu zameniku. Illuminacija grada.

Subota 28. juna u 9. sati parastos Vidovdanskim junacima, u 10 sati razvijanje zastave, govor uzvišenog kuma i zahvala staršine, dešle sokolstva ispred zastave. U 3 sata javna vežba na sletištu sa 11 tačaka (Vojnovi Seljački radovi, Bogunovičeve, Pichlerove, Šulzmove vežbe itd. i najzad vežbe puškom, koje izvede pitomec podoficirske škole iz Zagreba). U 20. sati: svečana predstava u narodnom pozorištu. (Vitava od Smetane, VII. rukovet, II. čin majke Jugovica, deklamacija, živa slika). U isto vreme sokolska akademija u Imperijal kinu (sodeluju društva Zagreba, Gline, Broda, Tuzle, Sremske Mitrovice, Maribora) i u Mostar bašči (Mostar, Gračani, Vranja), u isto vreme koncert u bašči i bondašči. U 22. sata slijao u počast gostiju i zvanica, priredjuje gradska opština.

Nedelja, 29. juna u 9. sati razvijanje zastave naraštaja saraj. Sok. Zupe, kojoj kumuje dr. Perišić. U 10. sati svečana povorka gradom. U 15. sati javna vežba na sletištu (Vojnovi seljački radovi, vežbe puškama izvajaju vojnici, proste vežbe izvajaju pitomec podoficirske škole iz Zagreba, vežbe skupno i s palicama izvajaju naraštaj, itd. (U 21 sat u veče velika narodna zabava na sletištu (Hladek, Sokolska kantata i Novak, Hrvatskoj, pevaju ujedinjeni muški korovi sarajevski, Moreska historijska scena, izvodi sokolsko društvo iz Korčule. Vojna muzika, rakete, vatrometi.

Ponedjeljak 30. juna. Prije podne razgledanje grada i kolice. Po podne u 16. sati trikački sokolski sastanak na Butmiru.

Program:

Trka drk aregele s nagradama od 4000 do 500 dinara.

Trka za vojnike i podoficire na državnim konjima, nagrada od 2500 do 500 Din.

Trka engleskih grla drž. aregele na naročite nagrade.

Trka polukrvnih grla, nagrada od 6000 do 500 dinara.

Opština nagrađa 6000 do 1000 dinara.

Posle trka narodno veselje na Hladi u vojnu muziku iz Sarajeva i Dubrovnika.

Kako se vidi, ovo će biti jedna velika manifestacija narodna magat i pošto je već do sada javilo svoj dolazak preko 7000 sokola sa strana (biće oko 2500 vežbača), ovo će biti jedna od najvećih sokolskih svečanosti, koje smo do sada imali. Kako je objavljeno, svi posetnici Sleta imao naročito popusta za vožnju tamo i natrag uz legitimaciju od strana raznih sokolskih društava.

Sarajevo, dne 30. juna 1924.

— Člani Jugoslovenskega Sokolskega Saveza, ki se nameravajo udeležiti olimpijskih iger kot gledalci, naj si preskrbe vse potrebne informacije pri Jugos. olimpijskem odboru v Zagrebu (Nikolićeva ul. 14) oziroma pri Olimpijskih podoborih v poedinah mestih. — Za prenočišča v Parizu, ki jih je dosti na razpolago, deluje poseben stanovanski odsek: Services Officiels du Logement du Comité Olympique Français, 19, Boulevard Haussmann, Paris (9e).

— Velikodušno darilo. Gospod Ivan Rakovec, član trgoveške zbornice in Industrijske in Kranju je daroval Sokolu i za gradbo sokolskega doma na Taburni in Društvo Trgovska akademija v Ljubljani za gradbo trgoveške akademije znesek skupno 20.000 K. Naj bi našel mnogo pesnemačev! — Gledališki odsek Mariborskega Sokola. Mariborski Sokol je ustanovil gledališki odsek, kateri bo letošnjo sezono redno nastopal v Mariboru in okolici. O pomenu in delovanju odseka prinesemo prihodnjije obširnejše poročilo. To pot pa naprosmo vse brate in sestre, ki imajo veselje do gledališča naj se čim prej prijavijo upravi odseka. Uradne ure so v četrtek in soboto, to je 28. in 29. tm. ob 8. svečer v društveni pl-

sarni Narodni dom. Ker imamo do pričetka sezone ogromnega dela, prosimo vse članstvo, da se čim prej prijavi, prijave so lahko tudi pisemne in sicer naj se pošlje na tanični naslov na Upravo gledališkega odseka Sokol v Mariboru Narodni dom. Bratje in sestre, na delo za našo veliko idejo. Odbor.

Šolstvo.

— Dekliška mešč. šola. Na II. dekl. mešč. šoli v Ljubljani je vpisovanje v vse razrede dne 29. in 30. junija od 8.—12. V I. razred se sprejemajo učenke, ki so z dobrim uspehom dovršile 5. šolsko leto. Sprejemni izpiti za II., III. in IV. razred so dne 26. in 27. avg. Ponovalni izpiti pa dne 28. in 29. avgusta. Ravnateljstvo.

— Državna trgovska akademija v Ljubljani. Dne 16. in 17. junija tl. se je vršil pod predsedstvom gospoda dvornega svetnika dr. Rudolfa Tarna, načelnika tnk. oddelka ministrstva trgovine in industrije prvi zaključni izpit. K izpitu se je prijavilo 23 kandidatov oz. kandidatnj, od teh je dobilo 4 (2 2) odlično, 18 (4 2) je bilo splošno spoznanj za zrele, 1 kandidat je bil reprobiran iz enega predmeta na dva meseca. Zaključni izpit so počastili s svojo navzočnostjo gospodje: Predsednik Zveze Gremijev Ivan Jelacnik ml., podpredsednik Trgovske in Obrtne zbornice Ivan Ogrin, glavni tajnik Zveze Industrijske inž. Suške, ravnatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo Tosti, generalni direktor Kreditne Banke Tykač, Kreditni zavod za Trgovino in Industrijo je naklonil 5 kandidatim, ki so položili zaključni izpit z najboljšim uspehom nagrade po Din 500.

Socijalni vestnik.

INSTITUT ZA SOCIOLOGIJO NA POLJSKEM.

Poljski institut za sociologijo je bil ustanovljen v mestu Poznanj meseca novembra 1921 z materialno in organizacijsko pomočjo znanstvene sekcije pri poljskem prosvetnem ministru. Institut je namenjen sodelovanju pri teoretični in praktični rešitvi sledečih problemov: Koperacija med družabnimi stavovi; zvišanje produkcije; družabna organizacija razdelitve gospodarskih dobrin; šolska in izvenšolska izobrazba s socialnega stališča; socialna organizacija sela; ustanovitev socialnih centrov v mestih; nacionalne manjšine; feminizem; skrb za socialno in moralno vzgojo poljskega vojaka; organizacija državnih uslužbencev in njihovi odnosi do države in družbe; psihologija sodelovanja državljanov v javnem življenju (volitve, politične stranke itd.); emigracija in postanek emigracije; papperizem, alkoholizem, prostitucija itd.

Institut namerava rešiti omenjene probleme v mejah možnosti na ta način, da sistematično prouči posamna vprašanja, ki zahtevajo znanstveno proučevanje, ako hočemo doseči socialne reforme, odgovarjajoče zahtevam modernega družabnega življenja. Statistične, gospodarske in pravne probleme prepušča institut poljskim učenjakom, sam pa se peča zgolj s sociološkimi in psiho-sociološkimi vprašanji, ki so bila doslej primeroma najbolj zanemarjena. Njegov delokrog obsega v glavnem: zbiranje socioloških dokumentov, ticočih se sodobnega poljskega življenja; priprava teoretičnih in eksperimentalnih socioloških del; strokovna izobrazba sociologov iz vrst poljskih akademikov in drugih univerzitetnih krogov; publikacija dokumentov in socioloških znanstvenih razprav; prevod važnejših socioloških spisov v angleščino in eventualno v francoščino s namenom, da stopi poljska sociologija v stike z zapadno-evropskimi državami in da se slednje seznanijo s poljsko sociologijo; ustanovitev in vzdrževanje posebne knjižnice in sociološkega arhiva; propaganda rezultatov, doseženih potom teoretične in praktične sociologije s pomočjo posebnih tečajev, konferenc in popularnih publikacij. Najpotrebnejša sredstva za ustanovitev tega važnega znanstvenega instituta je dalo poljsko prosvetno ministstvo. Jeseni l. 1922 je bil institut začasno priden. Jznaj je dodeljena univerzi v Poznanju kot zavod, ki služi znanstvenim namenom. Kot tak se nahaja pod nadzorstvom višjega sveta filozofske fakultete. Vodstvo je v rokah proforskega zbora, ki mu pomagajo tudi drugi znanstveniki. V začetku svojega delovanja se je institut posvetil zgolj zbiranju in urejanju socioloških dokumentov. Po zaslugi kooperacije med institutom in sociološkim seminarjem se pripravljajo devet akademikov za bodoče profesorje sociologije. Štirje promovirajo v kratkem za doktorje sociologije. Pri svezek socioloških dokumentov je izšel pod naslovom »Avto bibliografija«.

Institut se namerava posvetiti v kratkem proučevanju metod in rezultatov socialnega gibanja na Poljskem. V ta namen hoče zbrati čim več podrobnosti referatov o delovanju sociologov in socialnih delavcev potom posebne ankete, ki obeta mnogo zanimivega gradiva iz poljskega socialnega življenja tekoma zadnjih dveh let. Zbiranje materiala je prevzel odbor, obstoječ iz 8 članov. Več poljskih znanstvenikov je obljubilo odboru svojo pomoč. To anketo izpopolnijo rezultati proučevanja državnih in privatnih ustanov, ki se pečajo posredno in neposredno s sociologijo. Dokler ne bo zbran in znanstveno obdelan vse material o socialnem življenju in njegovih aktualnih ciljih, je posvetil institut vse svoje sile proučevanju tekočih socialnih problemov. Prizadeva si v prvi vrsti definirati socialno psihologijo delav, skega stanja in organizacije delavstva v različnih tovarnah in industrijskih podjetjih. Dalje proučava moralo med vojaštvom, sločinstvo med odraslimi in slasti med deo ter organizacijo družine in njeno evolucijo.

Ker je sezregodaj pomisljati o hdaži obširnega poljskega socialnega dela, in

daja institut začasno samo memoare in zbirke, ki jih sestavlja na podlagi zbranih dokumentov o socialnih problemih. Institut namerava v kratkem seznaniti slušatelje socioloških predavanj z uspehi svoje dosežene delovanja. V ta namen organizira v Poznanju redna tečaja ter hoče ustanoviti tudi stalni učni zavod za praktično sociologijo. Delovanje poljskega instituta, dasi v glavnem šele pripravljano in organizatorično, je vzbudilo že veliko zanimanje na Poljskem in v inozemstvu. To je povsem razumljivo, če pomislimo, da stoji sociološki problemi dandanes v ospredju celokupnega družabnega življenja.

Julijska krajina.

— »Goriška Straža« o občinskih volitvah v Sloveniji. Po »Slovenecu« pripoveduje tudi »Goriška Straža«, da je v Sloveniji pri občinskih volitvah sijajno zmagala SLS in te volitve so dokazale, da je slovenski liberalizem popolnoma strl. Resnica, hčerka božja, je pač pri vseh klerikalnih listih enako obsovalna. Razsodni goriški Slovenci naj čitajo naša uradna poročila o občinskih volitvah v Sloveniji ter primerjajo te podatke s klerikalno blodnjo po »Goriški Straži«, da bodo videli, koliko so vredne informacije v njej.

— Novi tržaški prefekt Morandi je prispel na svoje službeno mesto v nedeljo; prispel je tudi novi kvestor Umberto Molassi, bivši inšpektor javnega varstva v notranjem ministru. Prefekt je poslal na vse oblasti pozdravno pismo, naglašajoč, da v provinci čakajo premišljene rešitve težkih problemov, obljublja delovanje po načelih pravice, da so doseže mirno sožitje in po-bratrimstvo med vsemi državljani.

— V Idriji je toča napravila ogromno škodo. Kar obdeluje ubogi rudar, je vse uničeno. Med Italijani je mnogi prepra. Italijanski učitelj in italijanski profesor sta se stela na javni tla. Potem naj imajo šolski otroci spoštovanje do takih učiteljev. Iz Spod. Idrije prihajajo o italijanskem učitelju vesti, po katerih bi se ga moralo nemudoma odstaviti.

Srbija in sarajevski atentat leta 1914.

Dunajski tisk je leta 1914, takoj po atentatu na Fran Ferdinanda po navodilih zunanjega ministristva začel ostro kampanjo proti Srbiji, dolžeč jo, da je srbska vlada bila v tesni zvezi s sarajevskim atentatom. Beogradska vlada je že takrat v kratkih informacijah in demantijih odločno zanikala svojo udeležbo pri atentatu ter potom raznega od dunajske vlade neodvisnega časopisja ugotovila, da je beogradska vlada sama opozarjala na veliko nevarnost drznega potovanja prestolonaslednika Frana Ferdinanda v Sarajevo. Včerajšnja dunajska »Sonn- in Montagszeitung« priložuje podrobne informacije o sarajevskem atentatu, ki jih je baje ta list dobil od nekega bivšega člana srbskega dunajskega poslanštva, sedaj živečega na Dunaju.

Po teh informacijah je tedanji srbski poslanik na Dunaju g. Sima Jovanović prejel dne 18. junija 1914. šifrirano brzojavko ministrskega predsednika Nikole Pašića, v kateri mu ta nalaga, da na primeren način odvrne Fran Ferdinanda od potovanja v Sarajevo in da ga sploh opozori na nevarnost pota v Bosno. Poslanik je dolgo razmotrival, na kakšen način naj bi izvedel to mislio, ne da bi pri tem trpel interesi in prestiž Srbije. Najprej se je hotel v tej stvari obrniti na grofa Berchtolda, tedanjega zunanjega ministra, to je opustil in se je nato obrnil na tedanega skupnega ministra financ in šefa bosanske uprave dr. Bilinskega. To je bilo 21. junija 1914. Dr. Bilinski se o tej stvari ni direktno obrnil na nadvojvoda, ker je nadvojvoda njega večkrat prezrl pri važnih državnih poslih, tako tudi pri določitvi programa njegovega bosanskega potovanja, obrnil se je za posredovanje na nadvojvodovega maršala grofa Rummskircha. Sprva so smatrali, da to potovanje povsem izostane ali pa da se izvrši pod najstrožjimi varnostnimi odredbami. Znano je bilo, da je bilo v vojaških taboriščih pri Sarajevu zbranih 70.000 vojakov, s pomočjo katerih bi bilo prav lahko zastražiti vse sarajevske ulice. Te varnostne odredbe so izostale, izostale so pod vplivom in pritiskom gotovih krogov na Dunaju in v Pešči, ki niso radi videli, da bi zasedel prestol nadvojvoda Fran Ferdinand.

Tako dunajski list. V koliko so te informacije krijejo z informacijami, ki jih je dal srbski diplomat, ni mogoče ugotoviti. Te informacije pa podkrepljujejo trditve in dokaz, da Srbija ni bila udeležena pri atentatu na Frana Ferdinanda, nego da je pravočasno opozorila na nevarnost meročajne dunajske kroge.

Današnje prireditve v Ljubljani.

Dvorana Filharmonije: II. javna produkcija gojencev »Glasbene Matice« (ob 20.).

Kino Tivoli: »Šakali Kalifornije III. in IV. del.

Kino Ljubljanski dvor: »Lavinia« (pregrisa).

Kino Ideal: »Radi bene poslan v smrt«.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, dne 25. junija 1924.

Katoliška duhovščina in naše edinstvo.

Da je klerikalizem na čelu s katoliško duhovščino v Jugoslaviji tisti element, ki negira državno in narodno edinstvo in dela z vsemi sredstvi na to, da postavi med katoliškim in pravoslavnim prebivalstvom naše države steno, ki bi kljubovala vsem naporom in prizadevanju nacionalističnih krogov, da dosežejo končno popolno ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, o tem ni več dvoma.

Opetovano smo že na praktičnih primerih dokazali, da je katoliška duhovščina z malimi izjemami največja sovražnica jugoslovenske misli, da je ona v prvi vrsti odgovorna za plemenski antagonizem in sovraštvo do Srbov, ki ga širi med slovenskim ljudstvom po navodilih rimskih cerkvenih prvakov z neverjetno doslednostjo in vztrajnostjo. Delovanju katoliške cerkve med Slovenci in tudi Hrvati se imamo v prvi vrsti zahvaliti, da državno-pravno ujedinjeni jugoslovenski narod že šesto leto zamaš stremi k notranjemu pomirjenju in konsolidaciji države, ki je vsem trem plemenom skupna in edina garancija za srečnejšo bodočnost. To delovanje se ne omejuje samo na politično polje, kjer je duhovščina zvesta pomočnica klerikalizma, temveč gre tudi v versko in cerkveno področje, ki ga zna imenitno izrabiti v svoje separatistične namene. Celo tam, kjer bi morala vladati absolutna enakost, celo med kristjani, med pristajali iste ideje, dela katoliška duhovščina razliko, ker vidi tudi v veri pripomoček za hujšanje slovenskega ljudstva proti Srbom. Klerikalnemu časopisu in klerikalnim agitatorjem, ki delujejo po zaslugi neodločnosti in popustljivosti državne oblasti odkrito, pomagajo duhovščina skrivaj. Vsaka najmanjša prilika ji je dobrodošla, da širi med masami različne laži in izmišljotne o Srbih ter tako izpodkopa temelje naše državne skupnosti. Kjer le more, dokazuje z aktivnim ali pozitivnim nastopom, da ji je bil ljubši avstrijski režim, kakor svobodna nacionalna država, ki ne daje prednosti nobeni religiji in nima katoliškega vladarja.

Zadnjič smo poročali o pogrebu Beogradčanke gđ. Krstičeve na Jezerskem. Prebivalstvo tega oddaljenega kraja, ki je prvič prisostvovalo pravoslavni pogrebu, se ni moglo načuditi vedenju domačega župnika. Katoliška in pravoslavna vera imata skupnega ustanovitelja, obe sta krščanski in obema so skupne temeljne ideje. Župnik na Jezerskem ve to in je tudi poučen, da so priznane v Jugoslaviji obe ma konfesijama enake pravice. In vendar se kot dušni pastir, ki bi moral dati vernikom dober vzgled, kako je treba praktično izpovedati krščansko prepričanje, ni pokazal iz svojega stanovanja, ko je pravoslavni svečenik spremljal pokojnico k večnemu počitku na pokopališče njegove župnije. Da se kot zasebnik ni udeležil pogreba, tega bi mu končno nihče ne zameril, ker se pač tudi v privatnem življenju ravna po predpisih katoliške cerkve, dasi bi tudi s tem lahko posvedočil, da je dosleden Kristov namestnik na zemlji. Toda skrajno netaktnost in čin verske zagriženosti je zakrivil s tem, da je ostal skrit v svoji sobi tudi po pogrebu in da ni vsaj s par besedami pozdravil pravoslavnega svečenika v svoji župnji. Udeleženci pogreba so se čudili takšnemu vedenju. Se bolj pa se je čudil oče pokojnice, ki je odkrito priznal, da je ogorčen nad zagriženostjo in versko nestorpnostjo katoliških dušnih pastirjev.

Ta slučaj omenjamo, ker dokazuje, da naša duhovščina privatno noče imeti nobenih stikov s pravoslavljem, da torej odklanja in negira idejo edinstva, ker vidi v nji nevarnost za premoč rimskega vpliva v Jugoslaviji.

★ ★ ★

Kraljev dar sarajevskemu Sokotu. V Beogradu je razstavljena krasna zastava, umetniško delo ženske roke za vezenje. Zastavo v državni bojah je naročil Ni. Vel. kralj Aleksander I. za sarajevsko sokolsko župo. Zastava nosi napis: »Kralj Aleksander I. — Sarajevski Sokolski župi.« To zastavo pokloni kralj Sokotu na vidovdanskem pokrajinskem zletu v Sarajevu, katerega se tudi sam udeleži.

Minister notranjih del na Bledu. Včeraj dopoldne je z brzovlakom prišel v Ljubljano v spremstvu načelnika g. Fr. Svetka minister notranjih del g. dr. Milan S r s k i č. Odpotoval je takoj na Bled, da poroča Ni. Vel. kralju o raznih važnih vprašanjih svojega resor-ta in o političnem položaju. Načelnik dr. Svetek je ostal v Ljubljani.

Veliki župan pri župniku Vrhovniku. Včeraj je posestil g. župnika Ivana Vrhovnika veliki župan g. dr. Baltić in mu v svojem in v imenu ljubljanske občine čestital k sedemdesetletnici

— Češkoslovaški poslanik na našem dvoru v Ljubljani. Danes dopoldne je prišel iz Beograda češkoslovaški poslanik na našem dvoru g. Jan Š e b a v Ljubljano. Na kolodvoru ga je sprejel generalni konzul Češkoslovaške republike v Ljubljani g. dr. Otakar B e n e š. Poslanik odpotuje na Bled, kjer ostane njegova obitelj preko poletja. Ni. Vel. kralj Aleksander sprejme poslanika v posebni avdijenci. Na Bledu ostane nekaj dni in odpotuje nato v Prago. Njegovo potovanje v Prago je v zvezi s konferenco Male antante, ki se sestane 12. julija v Pragi.

Veliki župan dr. Baltić v avdijenci. Včeraj je sprejel Ni. Vel. kralj Aleksander v triletni avdijenci velikega župana g. dr. Vilka Baltića.

— Odlikovanja. Na predlog ministra prosvete so bili odlikovani z redom Sv. Save IV. vrste častni predsednik »Ljubljanskega Zvona« dr. Anton Š v i g e l j i in predsednik »Slavca« Ivan D r a ž i l j, z redom Sv. Save V. vrste pa pevovalja »Ljubljanskega Zvona« Zorko P r e l o v e c in tajnik »Zveze slovenskih pevskih društev« Silvij P e č e n k o.

— Obmejni železniški promet v severni Sloveniji. Ob priliki zadnjih pogajanj med jugoslovenskimi in avstrijskimi zastopniki železniške uprave so si Avstriji zagotovili za svoje potrebe neoviran promet preko slovenskega ozemlja. Tako n. pr. tečejo direktni avstrijski vozovi iz Gradca čez naš Maribor in Dravograd v Celovec in Be-ljak, potem zopet iz Celovca čez Dravograd v Volšperg. Naša obmejna železniška križišča služijo potemtakem v veliki meri potrebam avstrijskih Nemcev, katerim so te železniške zveze tako ugodne in prikladne, da niti ne čutijo, da se vozijo iz kraja v kraj svoje nemške domovine čez ozemlje, ki ni njihovo, da imajo torej popolnoma iste zveze, ki so jim bile na razpolago že pred vojno. Kar se tiče našega obmejnega prometa, se je dosegel z naše strani od Avstrije samo neoviran promet iz Maribora čez Spilje in Radgono v Ljutomer, dočim se je prezirilo, da bi se zahtevalo od avstrijske železniške uprave, da bi pustila kurzirati naše direktne železniške zveze iz Maribora čez Dravograd in Celovec v Jesenice. Gotovo bi se jih naše ljudstvo, pred vsem pa zastopniki naših obrtnih in industrijskih slojev iz cele dravske in mežiške doline v veliki meri posluževali; na drugi strani pa bi zopet tudi mnogo pridobila naša industrijska Gorenjska, ako bi stopila v direkten stik preko ugrabljenega nam Koroške z dravsko in mežiško dolino, katero veže sedaj z njo samo ena dolga ter končno tudi mnogo dražja proga čez Maribor in Ljubljano. Upamo, da bi ta predlagana zveza prav dobro došla tudi našim mariborskim in podravskim izletnikom na gorato Gorenjsko. Mnogokrat so se že slišale tozadevne pritožbe z ene ali druge strani in radi tega bi opozorili ravnateljstvo državnih železnic v Ljubljani, da bi posvetilo temu vprašanju vso pozornost in skušalo spraviti v promet direktne zveze iz Maribora čez Dravograd in Celovec v Jesenice s tistimi ugodnostmi za tranzitne potnike kakoršne uživajo Avstriji na naših progah čez slovensko ozemlje.

— Udeležence Vidovdanske proslave v Ljubljani ponovno obveščamo, da je polovična vožnja dovoljena. Posluži jo se lahko razen Orjunašev vsi naši somišljeniki. Opozarjamo, da se vozovnica, ki se je kupila pri odhodu, shrani za povratek, zato se pri prihodu v Ljubljano ne sme oddati Legitima-cije, ki potrjuje, da se je dotičnik udeležil Vidovdanske proslave, se bo do dobile v Ljubljani v Areni Narodnega Doma oziroma na veseličnem prostoru. Potem šele velja vozovnica za povratek. Vsaka organizacija ima pri prihodu v Ljubljano zvezi javiti število došlih članov. Pisarna zveze pošlje do 15. popoldne v Areni Narodnega doma, od 15. dalje pa v hotelu »Tivoli«. Zveza Ljubljan. Or-Ju-Na.

— Udeležencem Vidovdanske proslave. Oblastni odbor Orjuna v Ljubljani javlja vsem udeležencem Vidovdanske proslave v Ljubljani, da dobe legitimacije za polovično vožnjo po železnici na dan proslave v areni Narodnega doma oziroma na veseličnem prostoru. Na vstopni postaji naj kupi vsakdo celo karto do Ljubljane, ki je pa pri izstopu v Ljubljani ne odda, marveč jo s priložno prejeto legitimacijo o udeležbi proslave porabi za povratno vožnjo.

— Zveza ljubljanskih Orjuna priredil dne 28. junija t. l. veliko nacionalno proslavo Vidovega dne. Spored: 27. junija: Zvečer ob 20. spominski nagovor na trgu pred »Narodnim domom«. Nato bakljada po mestu s sodelovanjem godb Dravske divizije in Zveze jugosl. železnikarjev. 28. junija: Ob pol 11. dopoldne razvite prapora mestne Or-Ju-Na St. Jakob-Krakovo-Trnovo na St. Jakobskem trgu. Po razvrtju prapora obhod po mestu. — Revija akcijskih čet. Ob 16. velika vrtna zabava v vseh prostorih hotela »Tivoli«.

— Razpored spreveda za Vidovdanske proslave. 27. junija: ob 20. ispred Narodnega doma. Nar. dom, Aleksandrova-Dunaj, cesta, Sodna ulica, Komenskega cesta, Resljeva cesta, Zmajev most, Kopitarjeva ulica, Pred škofijo, Mestni trg, Stari trg, St. Jakobski most, Breg, Turjaški trg, Gospodarska ulica, Wolfova ulica, Prešernova ulica, Aleksandrova cesta. 28. junija: Zbirališče pred Narodnim domom ob 9.30. Ob 10. odhod. Narodni dom, Gosposvetska cesta, Dunajska cesta, Prešernova ulica, Stritarjeva ulica, Mestni trg, Stari trg, St. Jakobski trg (razvite prapora Mestne organizacije Orjuna St. Jakob-Krakovo-Trnovo), Krakovski nasip, Crkvena ulica, Emonska cesta, Kongresni trg (revija čet), Selenburgova ulica, Aleksandrova cesta (pred opernim gledališčem defiliranje), Bleiweisova cesta. (razhod).

— Praznovanje Vidovega dne. Zveza trgovskih gremijev in združenj za Slovenijo v Ljubljani opozarja vse svoje člane, da imajo biti po naredbi ministrstva za notranje zadeve na Vidov dan vse trgovine ves dan zaprte.

— Velikodušen narodni dar. G. Ivan Vrhovnik je podaril »Družbi sv. Cirila in Metoda« vezilo, ki mu ga je poklonila ob sedemdesetletnici bosa Ljubljana po vladnem komisarju gosp. dr. Viljemu Krejčemu, v znesku 5000 dinarjev. Za ta velikodušni dar se mu iskreno zahvaljuje »Družbo sv. Cirila in Metoda«.

— Bančni zavodi na Vidov dan dne 28. junija 1924. ne poslujejo.

— Mestna hranilnica ljubljanska na Vidov dan ne uraduje.

— »Slovenec« in župnik Vrhovnik. Župnik Vrhovnik, ki je praznoval te dni 70. letnico rojstva, spada med tiste redke katoliške duhovnike, ki navzile ukazu iz Rima niso zatajili svojega jugoslovenskega prepričanja in ki nečesto zlorabljati vere v politične namene. Na prste bi lahko sesteli pri nas take dušne pastirje, ki jim je glas vesti in globoke verskega prepričanja edino merodajno navodilo za praktično udeleževanje med verniki. Ogromna večina katoliške duhovščine mora biti slepo orožje v rokah višjih cerkvenih funkcionarjev, ki jim je vera in cerkev samo pripomoček za doseg egoističnih posvetnih ciljev. Dušni pastir mora biti v prvi vrsti ekspozit klerikalizma, mora propagirati med ljudstvom klerikalni politični evanجيل in skrbeti, da se mase ne izneverijo SLS. Gorje duhovniku, ki ni obenem tudi klerikalni agitator! Katoliška cerkev se po svojih prilikah ne more zadovoljiti samo z verskim delovanjem duhovščine, ker je vera dana-našnji v bistvu figuro pero, za katerim skrivajo cerkvene eminence čisto posvetne račune. Zato pa zavra vse privilegije samo tisti duhovnik, ki se udeležuje na verskem polju toliko, kolikor zahteva formalnost in javno mnenje, vse ostale sile in čas pa posvečuje politiki in podpiranju klerikalnih podjetij. Častna in zelo redka izjema med tako duhovščino je župnik Vrhovnik. Ta vse časti in spoštovanja vredni duš. pastir, je trn v peti klerikalnih farizejev, ki bi ga radi vtopleli v žilce vode, pa mu ne morejo do živega, ker je njegovo življenje in delovanje vseskozi vzorno in pošteno. »Slovenec« je včeraj prebil čisto notico o njegovih 70. letnici, v kateri kratko omenja ljubljanski življenjski in sklepa z besedami: »Politični prijatelj ljubljana so mu pridelali sredi podoknic z godo in petjem, ki se je vdeležila velika množica ljudi. Pri tej priliki je slavljence zahvalil Družbo sv. Cirila in Metoda, poveljeval Sokola in pozdravil v uniformi navzočo Orjuno, ki da toliko trudi zaradi obkroževanja. Svoj govor je končal s triletnim zdravju, ki je bil za njegova leta in dosežanje dobro slovensko delo le prekretek.« Iz teh vrstic se zrcali vsa klerikalna zagriženost, zloba in škodoljnost napram slovensemu možu, ki ga pozna slovenska javnost kot vzor-duhovnika in marljivega delavca na znanstvenem polju. Znanl so nam slučaj, ko je klerikalno časopisje na čelu s »Slovencem« pisalo dolgo slavospeve duhovnikom, ki kot dušni pastirji in zasebniki niso vredni, da bi odvezali župniku Vrhovniku jermena na čevlji. Naš ljubitelj seveda ni prodal svojega prepričanja klerikalnim farizejem in ni zatajil tega, kar mora biti sveto vsakemu poštenemu Slovincu, zato si je pa nakopal jezo stranke, čije zagriženost gre celo preko splošno priznane značilnosti, poštenosti in neomadeževane preteklosti. Toda »Slovenec« se ni zadovoljil z navedenim cinizmom, temveč se zaletava tudi v povsem umestni ukrep vladnega komisarja na magistratu, ki je poklonil ljubljano kot vezilo v zahvalo in priznanje njegovih zaslug skromno vsoto 5000 Din. »Slovenec« vidi v tem razpisanju z denarjem mestne občine. Kako je razpisala denar kleriko-komunistična večina in kako je skrbela za splošno humanitarne svrhe, o tem ne bomo več razpravljali, ker je javnosti itak dobro znano, da je črno-rdeča kollektiva skrbela v prvi vrsti za svoj žep. Ne moremo pa molčati o infamnosti, ki jo je zakrivil današnji »Slovenec« z notico na račun župnika Vrhovnika. Po našem globokem prepričanju je bila mestna občina naravnost dolžna, da se izkaže hvalno napram možu, ki si je stekel za slovensko javnost toliko zaslug. Elementarni socialni čut in slovekoljublje zahteva, da ne pozabimo ljubljana, ki je posvetil vse svoje sile delu za povzdigo slovenske kulture. Klerikalna brezsrčnost se je pri tej priliki ponovno pokazala v pravi luči.

— Srečana župnika Vrhovniku. V našem tozadevnem poročilu je po neljubi pomoti izostalo ime ravnateljice soproge gospe Mihaele Š e g o v e, predsednice šent-peterske ženske podružnice, koje zaslug je, da šentpeterski podružnici, kakor vedno tako tudi sedaj prednjači pri zbiranju CM. kamnov.

— Visokoškolske štipendije. Pišejo nam: Zadnji čas se je mnogo razpravljalo zlasti v dijaških krogih o nerodnosti izplačevanja dijaških štipendij, ki jih dobivajo najpotrebnejši in najmarljivejši aka-

demiki. Na razne urgence in celo osebne intervencije pri ministrstvu se je akademikom posrežilo izposlovati, da so se jim sedaj izplačale podpore za mesec april, maj in junij. S tem pa so znatno prikrajšani oni štipendisti, ki jim je bila podeljena podpora šele za letni semester, dobili so jo pa le za 3 mesece. Že s tem, da traja letni semester le 4 mesece, so ti novi štipendisti prikrajšani, sedaj pa jim še iz nepojasnjenega vzroka ne izplačajo štipendij za mesec marec, ki se vendar prištevajo letnemu semestru. — Upamo, da merodajni faktorji ukrepejo vse potrebno, da se ta krivica tem štipendistom popravi in se jim pred zaključitvijo semestra izplača denar za mesec marec.

— Smrtna kosa. Po dolgoletni težki bolezni je dne 23. tm. na zagrebški kliniki umrla g. Milka B a š a, rojena Gombač, soproga g. Andreja Baša, učiteljica v Ptuj. Pokojnica je bila izredno simpatična žena, navdušena Slovenka. Vsi, ki so jo poznali, so jo radi imeli in visoko cenili. Bolehala je že dlje časa na težki žleodni bolezni. Iskala je leka na kliniki v Zagrebu, a ga ni našla. Pogreb je danes. Blag ji spomin!

— Petinštiridesetletno mature — In ne 35 letnico — kakor smo včeraj pomotoma poročali — praznujejo na Vidov dan letos ravnatelj Jakob Dimnik, nadučitelj Jan-ko Vrežec in nadučitelj Josip Žirovnik.

— Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani nas naproša za objavo sledenčega svojega ukrepa: Počenši z mesecem julijem t. l. urad plačilnih nalogov, ki znašajo na mesec 30 Din in manj, ne bo več razpisal vsak mesec, temveč za tri mesece skupaj tako, da bodo obsegali prihodnji plačilni nalogi meseci julij, avgust in september t. l. G. delodajalca, ki bi s tem ne bili zadovoljni, naprošamo, da to sporoče uradu po dopisnici, sklicujoč se na opr. štev. X-9448/24, na kar se jim bo dostavljalo plačilne naloge kakor doslej za vsak mesec posebej.

— Prirodni varstveni park pri sedmerih triglavskih jezerih. Ministrstvo za šume in rudnike je na predlog ljubljanske direkcije šuma pravkar privolilo, da se prepusti odseki za varstvo prirode pri Muzejskem društvu v Ljubljani ozemlje v okoliših sedmerih triglavskih jezer. Varstveni park obsega preko 1400 ha. Večji del ploskve leži nad gozdno mejo. Meje parka so sledeče: Na jugovzhodu, prilehni nad steno Komarč, gre meja proti zapadu med južnim robom Črnega jezera proti Beli skali in odtoč na Kol (2003 m). Od Kola gre po državni meji med Jugoslavijo in Italijo preko Velikih vrat na Čelo (2228 m), Vogel (2350 m), Lepo spico (2400 m) do Kanjavca (2570 m). Odtoč sega proti jugu na Veliko Tičarico (2319 m), Malo Tičarico, Koplec in po grebenu mimo planine Ovčarije na Studor vrh in Komarč. Namen varstvenega parka je predvsem, da se paš ohrani tipična alpska flora in fauna in da se pospešuje in svrhu znanstvenih raziskovanj, izpolnjevanja muzejskih zbirk, za dobavljanje potrebnega materiala zavodom, šolam, posameznih raziskovalcem. Da se doseže ta smoter, mora biti zaščiteno ozemlje obvarovano vsake katerekoli paše, ruvanja in nabiranja cvetlic in zelišč ter drugih poškodb. Posetnikom se bo ravnati po odredbah odseka za varstvo prirode. Ta odsek je namreč zakupnik ozemlja, določenega za varstveni park.

— Amerikanski Slovenec zopet prodan. Tednik »Amerikanski Slovenec« je kupila tiskovna družba »Edinost« v Chicago. List bo sedaj skupno z »Edinostjo« izhajal štirikrat na teden pod naslovom »Amerikanski Slovenec in Edinost«. »Amerikanski Slovenec« je najstarejši slovenski list v Ameriki.

— Smrtna nezgoda na železnici. V bližini postaje Medvođe je dne 24. tm. brz vlak ob 21.26 povozil do smrti želez. delavca Josipa Bečana. Kako se je nesreča pripetila, do sedaj še ni pojasnjeno. Baj je bil povozen na potu iz službe. Ponesrečenec zapuščal vdovo in 5 neprekroljenih otrok.

— Ponarejevalci vizumov v Zagrebu. Zagrebška policija je odkrila velike manipulacije s ponarejenimi potnimi listi. Aretirani so bili dosejati Luka Radman, Martin Juran, Lovro Puhek, Vatroslav Rajić, Aleksander Radović in Alfred Rosenberg-Ružić. Vsi so bili oddani sodišču. Juran in Puhek, ki sta medtem že zopet pobegnala, sta lovila žrtve, katerim sta prodajala potne vizume za Ameriko za ceno 560 do 600 dolarjev. Družba je imela obsežen delokrog ter je svoje delovanje prenesla tudi v inozemstvo.

— Poskušani vlom. V brivnico brisvskega mosta Albina Šinkovca na Glincah št. 269, je skušal v noči od 23. na 24. neznan storilec vlomiti. Neznane je že s ponarejenim ključem odprl ključavnico, bil pa je sigurno kasneje od pasantov pregan, ker vlom v brivnico ni izvršil.

— Tatvina. Josipini Bitenc, stanujoči na Opekarski cesti je bila z okna ukradena 200 Din vredna zaveza. Tudi 2 kg mesa je tat odnesel s krožnika, nahajajočega se v bližini okna.

— Policijske ovadbe. Tekom zadnjih 24 ur so bile prijaviene sledeče ovadbe: tatvina 1, kaljenje nočnega miru 1, pijanost 2, prestopke cestno-policijskega reda 2 10, navijanje cen 1, napadno izdajanje 1, telesne poškodbe 2, poskušani vlom 1, ponesreba 1, prireditve plesa brez dovoljenja 1, ogenj v dimniku 1.

— Jaz sem detektive — tako se je predstavil natakarič Barbari Medur, stanujoči v hotelu »Soča«, privatni uradnik Rajko Šufaj. Napravil je strogo uradni obraz in je zahteval od presenečene Barb-ke, da se legitimira, kar je ta tudi storila. »Detektiv« si je notral njeno ime, nato je izjavil, da gre še k »Tratniku« veržnike lovit in je odšel. Policija je podjetnega detektiva aretirala.

— Požar v dimniku. Na Sv. Petra cesti 54 so se včeraj popoldne vnele saje. Močan dim, ki je je valil iz dimnika je bil opažen od grajskega čuvaja, ki je viziral gasilce. Na lice mesta prispela gasilca sta požar ugasila. Zgorelo je tudi par podstrešnih stopnic. Škoda je minimalna.

— Pretep iz ljubosumnosti. Na Krekovem trgu sta se radi lepe »Marjetke« spila in stepila delavca Klemenčič Fran in Budgar Fran. Prvi je priložil drugemu zausnič z dežnikom. Sele došli stražarji je napravil red.

IZ CELJA.

— c Savinca podružnica SPD v Celju opozarja člane, da se dobio članske izkaznice za 1. 1924 samo še do 1. julija pri g. dr. Kalanu, Vrtovcu v drogeriji in v trgovini g. Petka v Cankarjevi ulici. Nečlani plačajo v planinskih kočah trikratno vstopnino in prenočnino. Poštni avtomobil vozi dnevno iz postaje Rečica ob Paki ob 9. v Solčavo in ob 13. nazaj. Cena za enkratno vožnjo je 88 Din.

— c Dalmatinskih krošnjarjev zadnji čas kar mgoli po našem mestu in okolici. Gremij trgovcev je poslal protest na občinski svet proti krošnjarenju in se je temu protestu pridružil v zadnji občinski seji tudi mestni občinski odbor. Krošnjarenje bi moralo biti v našem mestu prepovedano že vsled tega, ker je Celje letovišcarsko mesto, tudi po drugih letoviških krošnjarenjih ni dovoljeno.

— c Novo tenis-igrišče se pripravlja v mestnem parku na prostoru, kjer je tenis-igrišče obstajalo že pred vojno. Igrališče bo v najkrajšem času na razpolago in ga bo opravljala tenis-sekcija SK Celje.

IZ MARIBORA.

— m Premestitev. G. vladni svetnik dr. Vončina je premeščen na mesto »dosedanega okrajnega glavarja« v Ptuj. Kdo pride na njegovo mesto kot srezi načelnik, še ni znano.

— m Avstrofilijski vojaki. V nedeljo se je v neki gostilni na Tržaški cesti dogodil neverjeten slučaj. Slovenska družba je zapela pesem, v kateri se omenja tudi razpad bivše Avstrije. Nasproti je sedela družba vojakov, baje sanitetnega oddelka, Slovenska družba je bila prepričana, da najde pesem primeren odmev tudi v družbi vojakov. Toda kakšno presenečenje. Ko so slovenski pevci odpele kitico o Avstriji, že je družba vojakov pričela protestirati, eden izmed njih pa se je celo osmeil groziti z bajonetom ter je odločno protestiral, da se v Mariboru kdo drzne žaliti Avstrijo. Ko so slovenski pevci vojakov opozorili, da bi on kot jugoslovenski vojak ne smel tako nastopati, je odgovoril, da se ne čuti kot jugoslovenski vojak temveč da je priležni v vojaško službo. Tudi nadaljna izvajanja so bila take narave, da je treba posvetiti temu dogodku največjo pozornost. Na vsak način pa taki posli-vojaki ne spadajo v obmejno mesto.

— m Dobrodelna prireditve. Osrednje društvo nižjih poštah in državnih uslužbenecv za Slovenijo podružnica Maribor priredi v nedeljo na vrtu Gambirius dobrodelno zabavo, katere dobiček je namenjen v podporo bolnih tovarišev, vdov in njih sirot.

— Kar Vi potrebujete, to je Elzaflud. To pravo domače sredstvo katere prežene Vaše bolečine! Polzkušna pošiljka D 27. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elzazgr št. 238, Hrvatska.

— Najcenejše in najnovejše obleke se dobe s a m Selenburgova ulica št. 3 pri Gričar & Mejač.

Društvene vesti.

— Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani ima jutri v četrtek 26. tm. popoldne ob 16. redno odborovo sejo.

— Jugoslovenskemu društvu za proučevanje angleškega jezika v Ljubljani, je po zaslugi mis Coopland in po posredovanju britanskega konzula v Zagrebu gosp. Macleana, britanskega zunanjega ministrstva pričelo pošiljati brezplačno nekaj najboljših angleških listov in sicer »Times«, »Graphic« in pa »The Studio«. Slednji list je umetniška revija, kdar želi te liste čitati, jih ima na razpolago v društvenih prostorih.

— Novi odbor Soče. Pri običnem zboru »Soče« dne 21. t. m. novoizvoljeni odbor društva »Soče« v Ljubljani se je takoj po sklepu običnega zbora konstituiral in sicer takole: Predsednik: Dr. Dinko Puc, podpredsednik: dr. Tone Šapla, tajnik: dr. Ivo Sulik, namestnik: Vinka Gregorič, blagajnik: Joško Sfiligoi, namestnik: Milan Volk, pregledovalca računov: France Gregorič in Josip Juvančič, namestnik: France Batjtel in Andrej Kerševan.

— Akademski klub Orjuna. Danes, v sredo dne 25. t. m. ob 20. zvečer se vrši članski sestanek z dnevnim redom: Razgovori o proslavi Vidovdana. Udeležba za vse člane strog obvezna. — Odbor.

— Shod vojnih invalidov in vdov v Ljubljani. Udruženje vojnih invalidov, podružnica v Ljubljani, sklicuje z dne 26. t. m. ob 19. zvečer v prostorih restavracije »Zlatorog«, Gosposka ul. 3 v Ljubljani shod svojih članov in članic. Na shodu se bo poročalo o delu in sklepih drž. inv. kongresa v Ljubljani. Dolžnost je vsakega člana in članice, da se tega shoda vdeleži. Priidejo naj tudi oni člani in članice, ki so imeli priliko poslušati delo kongresa.

— Akademsko društvo jugoslovenskih tehnikov v Ljubljani Na obč. zboru dne 21. junija t. l. je bil izvoljen tale odbor: Predsednik Kuljiš Viuko, kemik; podpredsednik Podbož Stane, elektrotehnik; tajnik I. Pust Bokomir, arhitekt; tajnik II. Kozina Pavel, kemik; blagajnik Parčubsky Henrik, gradbenik; knjižničar I. Sitar Fran, gradbenik; knjižničar II. Viher Leopold, gradbenik; stacionar Kump Gvido, montanist; skriptor Pire Stane, gradbenik; gospodarčičinčar Kiepee Josip, geodet; revizorja Jenko Dolef in Fink Hugon, oba gradbenika.

Gospodarstvo.

Stanislav Vdovič:

OHRANITEV VREDNOSTI. (Pripombe k predavanju dr. J. Belina.)

Na tem mestu objavljeno predavanje g. dr. J. Beline o »Valorizaciji v bilancah delniških družb« je gotovo živo zanimivo našo gospodarsko javnost. Brez dvoma bo tudi večina lastnikov raznih delnic pritrjevala predavateljeve mnenju, da je valorizacija aktualen problem, ki naj se čimprej reši. Vprašanje je seveda, če je naziranje pravo. Predno o tem spregovorimo, se moramo pečati nekoliko s problemom ohranitve vrednosti.

Ne da bi se spuščali v dolgotrajna razmatranja, omenimo, da je vrednost čisto nekaj drugega kot cena, čeprav se oboje često zamenjava. Vrednost je subjektiven pojem, ki se dostikrat z denarno ceno niti ne da izraziti, dočim naj nam tržne cene predstavljajo objektivno izraženo vrednost vsake dobrine v prometu. V tem smislu govorimo o prometni vrednosti. S produktivnimi stroški in zaslužkom ali dobičkom nima prvotno cena ničesar opraviti, temveč se naslanja samo na subjektivni občutek vrednosti. Divjak, ki pride prvič v dotiko z Evropejcem, da brez premisleka slonov zob za otroške orgelce, zele za enakomernim gospodarskim razvojem, ki ga podpira živahen in neoviran promet, se cene prilagodio produktivnim stroškom. In — saj za predmete splošnega konzuma — se čimdalje bolj uveljavlja formula: cena = produktivni strošek socijalnemu stališču in gospodarskemu riziku odgovarjajoči producentov zaslužek ali dobiček. Isti bazi se približujejo naši občutki vrednosti, z razlikami seveda, ker na teh razlikah temelji vsa trgovina, oziroma izmenjavanje in razdeljevanje dobrin. Ker je kontinuiteta gospodarskega razvoja neprestano motena, se spreminjajo produktivni stroški. Spreminja se pa neprestano pri vsakem človeku tudi občutek vrednosti. In oboje vpliva na prometne in tržne cene, ki se zato menjavajo.

Izkušnja nam kaže, da vojne, elementarne neizgode itd. z zmanjšanjem produkcije in omejitvijo prometa, katerim ne sledi takoj zmanjšanje konzumpcije, povzročajo v širokih masah preobrat v občutku vrednosti. Prometne cene preraščajo čimdalje bolj produktivne stroške in omogočajo izredne denarne dobičke. Reakcija, ki pride prej ali slej, dovode seveda v drug ekstrem. Posledica so denarne izgube. Danes smo skoro prestali oba pojavi in po tolikoletnem kaosu se trudimo, da bi spravili zopet v sklad vrednost s prometnimi cenami in produkcijo s konzumacijo. Pri tem moramo pa konstatirati splošno osiromašenje, ker se je vsled socijalnih in političnih sprememb zmanjšala možnost konzumpcije in z njo vred možnost produkcije. V časih, kakor jih doživljamo danes, se pa končno preko vseh subjektivnih predstav vrednosti in preko produktivnih stroškov v denarju izražene cene produktivnih sredstev, t. j. tovarov, strojev, vozil, obdelane zemlje itd., ki tvorijo večino našega premoženja, uravnavajo po rentabilnosti. Rentabilnost je ravno ona trajna sila, ki pri splošnem gospodarskem napredku prepoji z višjo prometno vrednostjo vse dobrine, ki pa iz njih vrednost zopet izluži, kadar je prekinjen gospodarski in socijalni razvoj. Današnje opazovanje gospodarstva nam vsak hip potrjuje neusmiljeno resnico, da nima nobena stvar sama na sebi ne stalne vrednosti, ne stalne cene. Samo človek s svojim delom

in uravnavanjem razmerja med produkcijo in konzumpcijo ohranja stvarno ceno in vrednost, ki prihaja drugače v nenaravno razmerje med seboj in napram denarju.

Redkim posameznikom se je v zadnjih desetletjih posrečilo, da so s premljenimi spekulacijami ohranili ali pomnožili svoje premoženje. Toda splošno se je v vseh zasebnih gospodarstvih premoženje zmanjšalo. In niti najmanj ni nikomur uspelo, da bi s prostim nakupom te ali one »stvarne« vrednote »rešili« predvojno glavnico. Za fiziko predstavlja danes 1 kg zlata enako količino kakor pred vojno, za gospodarstvo pa je 1 kg zlata čisto druga vrednotna količina. Potrebno je to poudarjati, ker se splošno misli, da so obdržale nekatere stvari nespremenjeno vrednost in trdi tudi g. dr. J. Belin, da predstavljajo posamezne postavke v bilancah lahko predvojne krone in dinarje. Zmota postane za marsikoga usodna, ko bo prisiljen svojo subjektivno cenitev vrednosti reducirati na prometno ceno, ki jo bo prej ali slej narokovala le rentabilnost in možnost rentabilnosti.

*** GOSTILNIŠKI IN KRČMARSKI OBRT.

Od 15. 11. 1923 naprej velja tudi za Slovenijo srbski taksoni zakon, ki določa med drugim, da morajo »plačevalci« ona poslopja, kjer se ni izvrševal pred 6. 4. 1920 gostilniški ali kavarniški obrt, enkratno takso à 3000 Din ozir. 3.500 Din in v ostalem, da morajo vsi »točilci« sploh, brez razločka, plačevati vsakega pol leta še posebe »točilne« takse, ki znašajo v Ljubljani od 1.500 Din, nekateri pa še »osebne« a 200 Din.

Razen teh fiskalnih odredb vsebujejo predmetni zakon oziroma pripadajoča mu pravilnika še nebroj nefiskalnih, obrtnopravnih določb. Te določbe so pomešane med fiskalne, kakor krompir med zelje ter postavljajo naše, do sedaj veljavne obrtnopravne določbe na glavo. Razveljavljajo z majhno izjemo vse predpise našega obrtnega reda, ki se nanašajo na gostilniški in krčmarski obrt, ter jih nadomeščajo s srbskimi predpisi o »kafani in mehanu«.

Bistvo teh novih predpisov je to-le: Razločuje se le gostilne in kavarne.

Oba obrta imata ene in iste pravice; a obrat, kjer je prenočišče za potnike, je gostilna; obrat, kjer tega prenočišča ni, je kavarina. Za dosego teh obrtov ni potreba nobene gostilniške in krčmarske koncesije več. Kdor hoče izvrševati »kafano« ali »mehano«, zakon pravi značilno: »točiti pijačo«, id est alkoholne: »vino, pivo, žganje«, — mora imeti 2 pravici: osebno pravico, (profesionalno, poklicno) za »točenje pijače«, katero podeljuje v Ljubljani veliki župan oziroma oddelek ministrstva trgovine in industrije, na deželi pa središnji poglavar, in »točilno« pravico, katero dobi od finančnega oblastva. Vrh tega si mora preskrbeti še poslopje, ki je v posesti »krajevne« pravice, t. j. pravice, da se smejo v tem poslopiju »točiti (alkoholne) pijače«.

Iz vseh točk a-g § 16 obrtnega reda napravili so le 2 točki in sicer prenočišče in točenje (alkoholnih) pijače. — Kdor toči alkohol, sme eo ipso prodajati jedila, hrano, kavo, čaj itd. Predpogoj za oddajo hrane, kave ali poživil je torej edino le pridobitev pravice točenja alkoholnih pijač, kar se mora

pač označiti v gospodarskem in higienskem oziru za nekaj nečuvnega.

Točka f § 16 obrtnega reda (prodaja kuhane kave, čaja, čokolade in drugih gorkih pijač in poživil) se po novem sploh ne more več izvrševati brez točenja alkoholnih pijač.

A točka b § 16 obrtnega reda (prodaja jedil, izkuh) ostala je še koncesionirana obrt!

Lažje si je torej pridobiti po teh novih predpisih pravico za točenje žganja, kakor pravico za izkuh, t. j. prodajo jedil brez točenja alkoholnih pijač in točenje brezalkoholnih pijač je sploh onemogočeno, če ni žganja zraven! Torej sili državni zakon obrtnika naravnost k točenju alkohola!

Ni uvideti razloga, zakaj niso vsaj točk b in f § 16 obrtnega reda (jedila, mleko, kava, čaj, brezalkoholne pijače) proglašili za prosto obrt. Ako se ta zakon tolmači pravilno, pridemo do zaključka, da je prodaja jedil in točenje kave, čaja itd. ter vseh brezalkoholnih pijač popolnoma prost obrt. Saj je vendar iz-

rečno rečeno, da le »kafane in mehane« točijo opojne pijače.

Vrhovno načelo teh novih predpisov je torej le plačevanje ogromnih taks in točenje alkohola!

Kakšne bodo posledice takega »izjednačenja« zakonov v Sloveniji, pokažemo v prihodnjih člankih.

(Dolje prihodnjič).

—g živinjski sejem v Mariboru. Na živinjski sejem dne 24. tm. se je prignalo 4 konje, 8 bikov, 133 volov, 303 krave in 10 telet, skupaj 452 komadov. Cene posameznih živin so bile sledeče: debeli voli kg žive teže Din 12.75—13.25 (14—15), poldebili voli Din 11.50—12.50 (12.25—13.75), plemenski voli Din 10.50—11.25 (9.25—12.50), bikli za klanje Din 11—11.50 (12), klavne krave bele 11.75—12.75 (13.50—14.50), plemenske krave 10—11.25 (12—12.50), krave za klobasarje 7.50—9.25 (8.25—11), molzne krave 8.75—10 (10—13.50), breje krave 8.75—10 (10—13.50), mlada živina 9.50—13 (10—13.25). Mesni cene: Vjlovsko meso I. kg 25—27, II. 22—24, meso od bikov, krav, telic kg 19—21, teleče meso I. 25—28, II. 21—24, svinjsko meso sveže kg 22.50—35. Za koliko so cene pri tokratnem sejmu padle, je razvidno iz cen navedenih v oklepajih.

To in ono.

MACDONALD IN GLEDALIŠKI SLUGA.

Znani ruski pisatelj Arkadij Averčenko opisuje resnično zgodbo, ki priča, kako pusti elementi so na krmilu sovjetske Rusije. Spomladi 1. 1919, pravi, me je zanesla usoda v Sevastopol. Ostal sem tam do prihoda boljševikov. Bil sem v tesnih stikih s sevastopolskim gledališčem, kjer sem pogosto posepal repetitije. Pri teh posetih sem opazil gledališkega slugo Serjoža. Bil je pijanec, toda zelo dotipen in tako bedast, da se je norčeval iz njega ves ansambl. Ko so boljševiki zasedli mesto, je bil Serjoža izvoljen za ravnatelja-komisarja vseh sevastopolskih gledališč. Ravnatelj gledališča Murskij ni še vedel o tem imenovanju, toda drugi dan ga je Serjoža oficijelno posetil ter mu pojasnil stvar zelo enostavno. »Tovariš Murskij, je dejal veselo. »od danes naprej nisem več gledališki sluga, temveč tvoj šef. Upam, da boste podpirali moje proletarsko umetniško delovanje.« »Kaj želite, tovariš Sergej?«, ga je vprašal ravnatelj. »Moram se organizirati,« se je glasil odgovor.

Drugi dan med večerno predstavo je sedel novi komisar v gledališki loži in je bil totalno pijan. Ko so na odru v igri prinesli na mizo čašo žganja, je zaklical na ves glas: »Tovariš Murskij, ali je to pristno žganje? Če je pristno, mi ga pošljite kozarček!«. Iz sosednje lože, kjer je sedel komendant mesta Hrapov, so zaklicali novemu ravnatelju: »Tovariš Sergej, ne motite predstave! Tovariš Murskij, izrajte mirno!«. »Saj jaz ne motim, vprašal sem le, da li je žganje pristno. Z veseljem bi popil čaščico,« je odgovoril Serjoža.

Pogosto sem razmišljal, kaj je bilo potem s tem gledališkim ravnateljem in kakšno vlogo igra zdaj pri sovjetski vladi. In te dni sem prišel na sled njegovi karijeri. Bivši gledališki ravnatelj ni namreč dosegel samo odlično mesto, temveč je celo član sovjetske delegacije, ki se pogaja te dni z angleško vlado. Zdj se piše bivši gledališki sluga Sergej Tomskij. Na nekem banketu pri Macdonaldu je pokazal svoj pristni značaj. Napil se je namreč tako, da je ostal prvi od mize, potegnil iz žepa dozo in stopil k Macdonaldovim natakarnjem, rekoč: »Tovariš natakarnji, poslužite se. ruske cigarete niso take smetli, kakor angleške.« Nato se je ponovil prizor iz sevastopolskega gledališča — postal mu je slabo in vrget je iz sebe po perzijski preprogi vso vsebino prenapolnjenega želoča.

Drugi član delegacije, Hrapov, ki je bil takrat komendant Sevastopola, je zaklical Macdonaldu: »Tovariš Macdonald, jaz ne pijem vina... vino je buržujška pijača. Sram vas bodi, da mi servirate kaj takega!«. Dajte mi pijačo angleškega delavca — piva, ki ga pijem. — Odkrito priznam da me ni sram niti tovariša Sergeja. niti tovariša Hrapova, temveč smilil se mi Macdonald.

O POSTENOSTI NEWYORČANOV.

Ameriški listi so poročali cele kolone slavospevov nekemu šoferju, ki je vrnil lastniški paket z dragoceniimi dragulji, ki jih je pustila v njegovem avtu. O tem se je razvila cela polemika in listi poročajo, da so prebivalci Newyorka, najsi bodo bogati ali revni, veliki ali majhni, najpoštenejši ljudje na svetu. Vsaka, tudi najmanjša reč je v Newyorku varna. V kavarni lahko brez skrbi pustite dežnik in nihče vam ga ne odnese (a v Ljubljani!). Listi navajajo še druge primere newyorške poštenosti. Kljub vsem skušnjavam, da se lahko vrže svinčene gumbje v avtomate, mečejo ljudje le prave groše. Na tramvaju in na pouličnih vozilih se vozi dnevno na stotisoče ljudi, vendar ni enega med njimi, ki bi ne plačal vožnje, dasiravno bi se lahko zastoj vozil. Neka newyorška trdka si je hotela prepričati o poštenosti ljudi. Poslala je več sto osebam pismo »priloženim dolarjem in izjavo, da se denar vrača, ker ni dotičnega predmeta več v zalogi. Trdka je bila prepričana, da na pisma ne dobi odgovorov in da bodo osebe, izmed katerih ni bila nobena znana, obdržale denar. Toda zgodilo se je nepričakovano. Petinsedemdeset ljudi je vrnilo denar že naslednjega dne; ostali pa se ba je še niso oglasili.

Zopet drug slučaj. Neki sedlar ni mogel ugotoviti, kateri stranki je poslal izgotovljeno konjsko opremo. Imel je osemnajst odjemalcev, ki so jemali predmete na upanje, ni pa vedel, komu je komat poslal. Radi tega je račun za omenjeno opremo poslal vsem osemnajstim odjemalcem v pričakovanju, da bo dotični, ki je opremo dobil, tudi dolg poravnal. Kdo popiše njegovo presenečenje, ko mu je vseh 18 odjemalcev poslal svoje čeke. Iz tega se razvidi, da je Newyork pošten...

KAKO SE JAPONCI IZNEBE MINSTROV.

Na jako enostaven način, o čemur poroča list »Excelsior«. Nekega lepega jutra je ugledal minister Goto pred vratni svoje palače sijajen mrtvaški voz, ob katerem so stali v paradi mnogobrojni agenti in uslužbenci raznih pogrebnih zavodov. Minister je strme opazoval čuden prizor. Končno je hotel oditi, pogrebnici pa so privekli iz voza krasno izdelano rakev, okovano s srebrom in z zlatom in jo položili pred vrata ministrskega stanovanja. Goto je menil, da sanja, pristopil je bližje in v svoje največje presenečenje je opazil, da sta bili sredi srebrne plošče rakve vrezani začetnici njegovega imena. Skoraj otrnil pa je, ko je opazil tudi na plošči pritrjen listek z napisom: »To rakev zapuščamo prazno. Upamo, da nam napravite do večera uslugo, da jo odpeljemo polno. Sedaj se je ubogemu ministru šele posvetilo v glavi. Njegovi lastni državljani ga so pozvali, da izvrši harakiri in da jih tako sam

reši nepriljubljene svoje osebe. — Goto, ki je bil član Yamamotovega kabineta, je bil v vladi v času velike elementarne neizgode, katastrofalnega potresa, ki je spravil deželo v težko krizo. S svojimi finančnimi in socijalnimi odredbami si je Goto pridobil nebroj sovražnikov, ki so se ga hoteli na lep način iznebiti. Da li je Goto odšel prostovoljno iz življenja, list ne javlja.

Obrobij.

• Se o umoru Roberta Franka. Curt Geissler, krojač v kraju Milwaukee je priznal, da je policiji v Chicagu pisal pismo, v katerem je stavil ponudbo, da gre na vidlice mesto Leopolda Nathana in Richarda Leoba, morilcev Roberta Franka, če se mu izplača odškodnina v znesku enega milijona dolarjev. Izjavil je, da je to storil zato, ker je hotel pomagati svoji družini v Nemčiji. Bil je brez dela že dalje časa, če bo njegova sentimentalna želja izpolnjena, ameriški listi ne poročajo.

• 130 letni divjak na razstavi v Wembleyu. Glasom raznih poročil se pripravljajo na razstavi v Wembleyu velika senzacija. Iz južne Afrike bo pripeljan na razstavo poldivji človek, ki ima že nad 130 let, ki pa ima na sebi vse karakteristične pojave iz dobe prehoda od opice na človeka. Koža na licu je tako nagubana, da divjak že ne izgleda več človeško in je že bolj podoben opici.

• Uradi za pisanje ljubavnih pism. Mladi Amerikanci so tako zaposleni v lovu za dolarji, da jim primanjkuje časa za pisanje privatnih pism. Ker pa polagajo danes mnogo vrednosti nato, da dobivajo redno svoja ljubavna pisma, se kavalirji obračajo kar na urade, ki se bavijo s pisanjem ljubavnih pism. Za mal denar lahko dobite najlepše ljubavno pismo, počenši od prvih začetkov pa do najvišje stopnje ljubezni. Res originalno!

• Ekspedicija na Mount Everest. Dva člana ponesrečila. Iz Londona poročajo, da se je tretji poskus ekspedicije, doseči vrh Mount Everesta, ponesrečil. Dva člana Mallory in Irima sta izgubila življenje »redi snežnih viharjev in mraza. Ostali člani ekspedicije pod vodstvom generala Bruce so se rešili. Mallory se je udeležil že prejšnjih ekspedicij in je leta 1922 dosegel višino 26.500 čevljev. Čez čas se izvrši nov poskus, doseči vrh Mount Everesta.

• Roka roko umiva. Abbé de Fleury je vzljubil soprogo maršala de Noailles, ki ga je po silno podcenjevala. Ko je bil imenovan za prvega ministra, ga je ona nekoč prosila za malenkostno uslugo in on jo je spomnil na »nekdanje« čase. »Oh, gospoda, je odvrnila naivno, »kdo neki bi bil tedaj nato mislila.

• Umevno! Strastni igralec Fox je dejal: »Igra ima dvoje mlanknih strani: dobiti ali izgubiti.«

• Svojevrsna razlika. Gospod Coeflans je povabil na pojedino dvoje mladih gospodov z dvora. Ko se je razvila med gosti prijetna zabava, so skupno zapeli še precej dostojno pesem. Brž nato pa je gospod Fronsac povzdignil svoj glas in začel z nečedno poulično popevko, kar ga gospod Coeflans prekine s besedami: »Za hudirja vendar, ljubi Fronsac, med prvo in drugo pesmijo je najmanj za deset steklenic šampanjca razlike!«

• Gola resnica. Svetovnoznani botanik, šved Karl Linné, je zelo veliko pripomogel do napredka prirodoslovnih ved. Čudno! Nekdanji učitelj pa so očetu svetovalci, naj da sina učiti kake obrti, češ da ni za šolo. Celo po končanih gimnazijskih študijah mu je rektor vseučilišča dejal: »Sprejemam Vas le zato, ker se večkrat dogodi, da prav ti isti ljudje, ki v gimnaziji ne študirajo najboljšje, večkrat zelo veliko dosežejo, ko pridejo do predmetov, ki jih vesele.« Linné je to dokazal.

• Tolstojevi spisi v sovjetski Rusiji odpravljeni. V Moskvi se je vršila te dni posebna sodna razprava, ki se je bavila s spisi Leva Tolstaja. Obsojila jih je kot boljševizmu nasprotujoča dela, katera se morajo uničiti. Tolstojevi spisi so prepojeni s strupom buržuazije, zato morajo v sovjetski Rusiji izginiti.

• Resnica. D'Alembert je govoril nekoč z mladim profesorjem prava na univerzi v Ženevi. Profesor je v pogovoru na delo hvalil vsestransko znanje velikega mojstra Voltaireja (izg. Volterja) in pristavil: »Le v pravi in strokovnjak.« — »In v geometriji,« je odvrnil sloviti matematik d'Alambert.

— Dober odgovor. Slovita pevka Gabriella je od cesarice Katarine, ki jo je naprosila, da je ostala dva meseca v Petrogradu, prejela 5000 dukatov. »Nobenega svojih maršalov ne plačujem takoj,« je odvrnila cesarica. Potem pa še maršale najemite, da Vam bodo pella, je odgovorila pevka. Carica je zahtevano svoto plačala.

• Pred porodom v hiši bivšega cesarja Viljema. Kakor znano se je nemški cesar Viljem takoj po smrti prve žene nanovo poročil. Ta zakon je zbudil po Nemčiji in tudi drugod veliki senzacijo. Nihče ni pričakoval, da stopi stari nemški cesar zopet v zakon in da krši pleteto do komaj umrle prve žene. S tem si je Viljem pokopal v Nemčiji ugled, ki ga je dotlej užival med nepopoljšljivimi imperijalisti in Hohenzollerni. Sedaj pa poročajo iz Doornu v Holandiji, da je nova Viljemova žena postala noseča in da v kratkem porodi. Viljem je irvel v prvem zakonu 7 otrok, sedanja njegova žena, ki je tudi že bila poročena, pa 4. Nastaja vprašanje, kakšno državljansko bodo prisodili novemu potomcu cesarja Viljema. Po splošnem pravu imajo potomci državljansko očet. Viljem pa živi v eksilu in torej ne uživa nemških državljanških pravic. Po drugi strani pa tudi ne uživa holandskih. Nov otrok bo torej brezdomni nec v pravem pomenu besede.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.
Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Kornel Makuszyński:

Špekulant.

»Kaj pomagajo vse tvoje solze,« je jahal gospod Ostrowski svoji Vladki, mora biti! Saj sama veš, da so me pravili dolgovjo popolnoma na kant. Od srečk, ki sem jih kupil, da se malo popravim, ni niti ena zadela, niti poženega groša nisem zadell... Kaj mi torej preostaja drugega, nego ženitev, da se rešim dolgov?«

»Saj izprevidim,« je dejala Vladka in si brisala solze, »da mi ne moreš ničesar več nuditi, toda ravno sedaj mi je to neprijetno. Poleti sem napravila spodaj v »Parku« par imenitnih znanstev, pa sem bila tako neumna in sem ti ostala zvesta. Lase bi si popuhal!«

»Škoda bi jih bilo!« je dejal Ostrowski in nežno pobožal ljubico po glavi. »Glej, mucka, n egre drugače, pa ne gre! Saj je tudi meni strašansko hudo, kajti ti si taka fletna stvarica, da je vsakdo srečen s teboj, ampak ne gre. Taj se moram oženiti.«

»Saj razumem, je vzklila Vladka, »toda, da me pustiš sedaj sredi sezone...«

»Pojdi, pojdi, punčka,« je dejal, »menda vendar ne misliš, da ne vem,

kaj je moja dolžnost. Jaz bom skrbel zate. Kupim ti prodajalno...«

»Daj mi raje denar!« je menila ona.

»Ne, to ni nič, Vladka,« je dejal.

»Ti si srčan otrok, ljubek srček, ampak skrajno lahkotnik, pa bi si za denar kupila kako neumnost, jaz pa ti ustvarim nekaj gotovega. Od trgovine boš lahko udobno živela, in če si najdeš spet kakega prijatelja, pa prodajalno lahko prodaš. Kaj praviš, če ti kupim malo slaščičarno?«

»Neumnost,« je viknila Vladka. »Kaj pa naj začnem s slaščičarno? Sami otroci bodo hodili in dame...«

»Ze vem, kaj!« je vzklil Ostrowski, »modno trgovino za gospode dobiš! Si zadovoljna?«

In je Vladka objela njegov vrat s svojimi mehkiimi, okroglimi rokami, ga poljubila in dejala: »Ti si še moj zlati Božič!... Smem vprašati, kdo je izvoženka tvojega srca, ne, tvoje denarnice? Je čedna?«

»No, že gre,« je odgovoril s prav kislim obrazom. »Takole brhka kot ti, seveda ni, ampak ima bogatega starega strica, ki bo podedovala za njim. Tedaj poplača le moje dolgove, ko pa zmrzne, postanem milijonar, kajti je še samec in nima nikogar drugega svojec kot svojo nečakinjo!... Sedaj veš vse! Se-

daj pojdi, greva še na poslovilno večerjo. Jutri boš trgovka!«

In se je vse zgodilo tako. Gospod Ostrowski je kupil z denarjem svojih upnikov na glavni ulici čedno modno trgovino za gospode, posadil vanjo svojo bivšo Vladko in se popolnoma posvetil svoji bodoči ženi in njenemu staremu stricu.

Vladkina trgovina je imela ogromen poset gospodov, kajti je Vladka dobro razumela svoj posel.

Tri mesece kasneje se je Ostrowski poročil, stric je poravnal njegove dolgove, in se je parček nato odpravil na daljše ženitovansko potovanje.

Stari stric, ki je bil navajen prebiti ves svoj čas v družbi svoje nečakinje, se je strahovito dolgočasil na svojih samotnih izprehodih. Toda sreča je bila starcu naklonjena in je našel razvedrila.

Ko se je novoporočen par vrnil s svojega potovanja, je dobil starega gospoda popolnoma izpremenjenega. Bil je vesel, živahen, dobre volje in se je parfumiral in nosil najčudovitejše moderne kravate in ni ostajal nikdar doma... Skratka, postal je pravcati »fant«.

Gospodu Ostrowskemu je šlo za kožo. Misil si je, samo ženska je mo-

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Delniška glavica Din 50.000.000—
Skupne rezerve nad Din 10.000.000—

ustanovljena 1900
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA (v lastni hiši)
PODRUŽNICE:
Brezica, Celje, Crnomelj, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad,
Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Poštni ček. račun Ljubljana 10509
Brzjav. naslov: Banka Ljubljana
Tel. šte. 261, 413, 502, 503, 504

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoča dela

Potrt globoke žalosti naznanjam vsem sorodnikom, prijateljem in znancom tužno vest, da je moja nadarjena ljubljana družica, gospa

Milka Baša roj. Gombač
učiteljeva soproga

po mučni bolezni, v starosti 23 let, na zagrebški kliniki nenadoma preminula.
Pogreb drage pokojnice se vrši v sredo, dne 26. junija t. l. na mestno pokopališče.
Ptuj, dne 24. junija 1924.

4215 **Žalujoča rodbina Baša.**

BRACA PEC DALJ (SLAVONIJA)
povsem zrela s skladišča
Tvornica 1. zimske salame

GLAVNI IZVOR
POVRTNIN
je Novi Sad, zato trgovci, sejmarji, tvornice konzerv obračajte se z zaupanjem na znano eksportno firmo
Povrtnin in sadja.
Najnižje dnevne cene. Strokovna in vestna odprema.
Dj. P. Predanović, Novi Sad (Vojvodina).
Denovnik na zahtevo. 4131

Tonček,
toliko Ti rečem, kupuj pri
A. Šinkovec nasl.
K. SOSS, Ljubljana, Mestni trg 19.
zase, za ženo in deco, pa boš solidno postrežen.

Dosedanji poslovodja glavnega zastopstva v Mariboru zavarovalne zadrage **Croatia** v Zagrebu,
gospod
Stanko Pelc
ni več v službi imenovane zavarovalnice.
4199

„NARODNA TISKARNA“
v Ljubljani (izvirna in tiska)

Naročila sprejema tudi
„NARODNA KILJIGARNA“

VIZITKE. KOVERTE IN
PISEMSKI PAPIR S FIRMO
KAKOR VSAKOVRSNE
DRUGE TISKOVINE ITO.
TELEFON ŠTEV. 804

„Color“
najboljša, neškodljiva BARVA ZA LASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

STEZNIKE
(moderce)
po životni meri priporoča

Ana Butter
Dunajska cesta 6-II
v hiši lekarne Piccoli.

Lep črn premog
3438

s 4000 do 5000 kalorij franko
Ormož, tona po 300 Din,
prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z.
v Ljubljani, Wolfova ulica 1.

Z malim stroškom
vam napravi
JUHAR
4214
najboljšo hrano!

Dostava piva na dom.

Pivo

unionsko, dvomarčno
in črno pivo
v zabojčkih po 25 steklenic
dostavlja

T. Mencinger
So. Petra cesta 43.
Vinska klet. Zajutrkovalnica.
Telefon 233. 4119

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
30 para. — Najmanjše
pa Din 5—

Službe

Plačilni natak
se sprejme. — Narodna
kavarna. 4219

Sprejme se
deklica za lahko delo.
Ozira se samo na marljivo,
vo, pridno in zanesljivo.
Naslov pove uprava »Sl.
Naroda«. 4222

Iščem
slastičarskega pomočnika
ki zna samostojno delati.
— Slaščičarna Verec, Cakovce.
4193

Prodaj

Proda se
okoli 200 m vodovodnih
cevi, 1 in pol cale moči.
nih. Vprašanja na Nani
de Ferjan in Drug. Jesenice,
Gorenjsko. 4217

Proda se
po nizki ceni otomana,
kompletna postelja, umivalnik,
nočna omara in omara za obleko.
Aleksandrova cesta 3/I.
levo. 4209

Proda se
1 skobelni stroj (Dick-
tenbelmaschine), 600
milim., za Din 14.000.—,
1 skobelni stroj (Ab-
richt), 400 mm, za Din
10.600.—, 1 frezarica za
Din 8000.—, vsi trije
stroji prvovrstne znamke.
— Dopisi pod šifro
»Stroji za les/4212« na
upravo »Slov. Naroda«.

Lep briljantni prstan
in fina zlata ura se ceno
prodasta. — Naslov pove
uprava »Sl. Nar.«. 4190

Prodaj
moderno izdelano hrastovo
jedilno opremo, črna ali
rjava, ter postelje iz
orohovega lesa, na željo
dodelam vse potrebno
za spalnico in drugo v
stroko spadajoča dela.
— Se priporoča
čam Avgust Černe, mariz
v Zgornji Šiški 122. 4211

Jasna-Krimska, ptičarka
resaste dlake, temnosiva,
poležena 9. julija 1922,
oče in mati prvovrstna
resavca z obsežnim
rodovnikom naprosi.
Cena 4000 Din.
Pisica je dovršila sobno
in poljsko vežbo in je
dosegla pri letošnji pomladanski
tekmi IV. mesto. — Ivan Ožbalt,
nadlovce, Sp. Zadobrova, p.
D. M. v Polju. 4220

Stanovanja

Stanovanje
3-4 sob, kuhinje itd., se
išče za takoj ali pozneje.
Posredovalec nagradno.
— Ponudbe na upravo
»Sl. Naroda« pod »Mira-
na stranka/4208«.

Stanovanje!
Žena z 11letnim sinom
želi dobiti skromno stanovanje.
V prostem času bi
pomagala pri kakršnemkoli
delu. — Ponudbe pod
»Nesrečna/4213« na
upravo »Sl. Nar.«.

Oddam sobo
za gospoda — vzajem
sostanovca v sobo. —
Kje, pove uprava »Slov.
Naroda«. 4223

Stanovanje
obstoječe iz 3 sob, kuhinje
in pritlikin, išče mirna
stranka brez otrok za
tako ali za mesec avgusta
t. l. — Ponudbe z
navedbo najemnine pod
šifro »Nujno/4224« na
upravo lista.

Kupim

Pisalni stroj
kupi Gospodarska pisarna
Josip Tribuč, Ljubljana,
Bleiweisova cesta 18. 3476

Okrogel les,
hlode vseh vrst lesa in v
vsaki množini — kupuje
po najvišjih dnevnih cenah
parna žaga V. Scagnetti
v Ljubljani (za gorenjskim
kolodvorom). 3701

Dopisovanje

Kateri
starejši gospod reši bolj-
šo nesrečno damo obupa?
— Dopisi pod »Al-
da/4218« na upravo »Sl.
Naroda«.

Razno

Ažurira
tudi v barvah in pisari-
se zopet. Breg št. 2, II.
koba trg 9. 4175

Sir,
polemendolski, trapistovski,
groyer in čajno maslo —
najceneje v mlekarni
Ivan Kos, Bohoričeva
cesta 28, Ljubljana. 4096

Damski slavniki
(tagal) po 60 Din, dekliški
po 40 do 50 Din, otroški
po 30 Din — pri Minki
Horvat, modistki, Stari
trg 21. 4064

Wertheim»-blagajne
priporoča — Ljubljanska
komerc. družba, Ljubljana,
Bleiweisova cesta 18. 3476

Gostilničarjem in restavratorem
se priporoča za nakup
papirnih servietov trdka
M. Tičar, Ljubljana. 3592

Kompanjona
s kapitalom iščem za to-
varno mla v Zagrebu. —
Ista se tudi proda. Cenj.
ponudbe prosim na: Za-
greb, poštni predal 44. 4038

Dvokolesa,
mali motorji, otroški vozički,
pnevmatika — po
znatno nižjih cenah. —
Ceniki franco; prodaja
na obroke »Tribuna« F.
B. 4, tovarna dvokoles in
otroških vozičkov, Ljubljana,
Karlovska cesta 4. 4140

Jermena za cepe,
gože, biče (gajže), jermena
za čevlje, tržanske
bičevnike, motvoz (špa-
ga), šmis, čevljarsko pre-
jo, čopice za beljenje in
pleskanje ter razne kratice
— kupite najceneje v
veletrgovini Oswald Do-
beic, Ljubljana, Sv. Ja-
koba trg 9. 3542

Zastopnike
za nabavo gozdnih, poljed-
elskih in selsko-obrtnih
proizvodov iščem
Zagreb, poštni predal 248.

Drva,
bukove in hrastove od-
padke od parketov do-
stavlja po nizki ceni na
dom — parna žaga V.
Scagnetti v Ljubljani (za
gorenjskim kolodvorom).

Paprika
prva sladka madžarska
kg 65 Din, polsladka kg
55 Din, v paketih po 5 kg
in več. — Laza Konstan-
tinović, Subotica, Senoe
ulica 32. 4170

Resnica je
in ostane, da napravi
najceneje in po najno-
vejšem kroju obleko
le — Ante Prezeli,
krojač, Gosposvetska ce-
sta 16. 3643

Trboveljski premog in drva
dobavlja
DRUŽBA ILIRIJA
Ljubljana
Kraja Petra trg št. 6.
Plačilo tudi na obroke.
Telefon 220. 272

Nepremičnine

Le »Posest«,
Realiteta pisarna, d. z. o. z.
v Ljubljani, Sv. Pe-
tra cesta 24 vam nudi
pri nakupu najugodnejšo
in najraznovrstnejšo iz-
biro vsakovrstnih vil,
stanovanjskih, trgovskih
in obrtnih hiš, kmetijskih
posestev, graščin, žag,
mlinov, stavbnih parcel
itd. 3770

Inserirajte v Slovenskem Narodu!

MLAJŠI TRGOVEC PAPIRJA

slovenskega in nemškega jezika
v besedi in pisavi več, z dobrimi
spričevali dobi stalno mesto v 4216

Veletrgovini papirja A. PLATZER, Maribor.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu vjudno naznanjam, da otvorim dne 23. t. m. na Dunajski cesti št. 5, nasproti restavraciji pri Šestici, v popolnoma novouprejenem lokalno

delikatesno trgovino

kjer bom prodajal prako in domačo šunko, ovske in domače salame, vseh vrst mesnih izdelkov, več vrst sira, razna vina v steklenicah, konjak, likerje in drugo. — Priporočam se že v nadalje slav. občinstvu, kakor tudi gg. gostilničarjem, restavratorem itd.

Z odličnim spoštovanjem **J. PRIMC.**

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

Priporočamo na veliko in malo
galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumbe,
čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate,
srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Šentjanški premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah in za promptno dobavo 3554

Prodajni urad šentjanškega premogovnika

AND. JAKIL, LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.

Mlajši agilni trgovci

po možnosti **kolonijalne stroke**, popolnoma večji državnih
jezikov, s prakso za pisarno in sposobni za potovanje, se sprej-
mejo. Ponudbe se prosijo poslati pod »Svjesni rad 66 II-K-52«
na Interreklam d. d., oglasni zavod, Zagreb, Palmotičeva 18.

Selinger i drug

Prva vukovarska mehanična predilnica volne
in pletilnica volnenega blaga
Vukovar (Slavonija).

Priporočajo svoje veliko skladišče pletenega blaga kakor
tudi predene ovčje volne v različni in najbolji
izvršbi. Za pletilce kakor tudi za barvarje ter industrijo
preprog. 4127

Cene zmerne, postrežba točna in solidna.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

KAPITAL in REZERVE Din 18.300.000—

:: Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje ::

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

POPRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža - Dravograd